

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

**Vzdělávání příslušníků Hasičského záchranného sboru
České republiky**

Monika Turkovská

**Bakalářská práce
2018**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Monika Turkovská**
Osobní číslo: **E14127**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a cel-
níky**
Název tématu: **Vzdělávání příslušníků Hasičského záchranného sboru České
republiky**
Zadávající katedra: **Ústav regionálních a bezpečnostních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Záměrem bakalářské práce je posouzení systému profesního vzdělávání příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky. Práce shrne osobnostní a vzdělanostní nároky na členy sboru. Součástí práce bude analýza zaměřená na zmapování a posouzení vzdělávacího systému realizovaného na konkrétních stanicích. Cílem práce bude posoudit současnou úroveň a možnosti vzdělávání příslušníků HZS ČR, případně navrhnout doporučení, která by vedla ke zkvalitnění tohoto systému.

Osnova:

- Vymezení činnosti Hasičského záchranného sboru ČR.
- Nároky na příslušníky sboru s akcentem na problematiku vzdělávání.
- Analýza systému vzdělávání příslušníků Hasičského záchranného sboru ČR.
- Vyhodnocení výsledků, formulace závěrů a návrh doporučení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

FAGEL, M. Crisis management and emergency planning: preparing for today's challenges. Vyd. 1. Boca Raton: CRC press, 2014. 550 s. ISBN 978-1-4665-5505-1.

KROUPA, M., ŘÍHA, M. Integrovaný záchranný systém. Vyd. 4. Praha: Armex, 2011. 118 s. ISBN 978-80-87451-01-4.

MATES, P., ŠKODA, J., VAVERA, F. Veřejné sbory. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, ČR, 2011. 384 s. ISBN 978-80-7357-604-2.

VILÁŠEK, J., FIALA, M., VONDRÁŠEK, D. Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2014. 189 s. ISBN 978-80-246-2477-8.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Pavel Zdražil, Ph.D.

Ústav regionálních a bezpečnostních věd

Datum zadání bakalářské práce: 1. září 2017

Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2018

doc. Ing. Romana Provozňáková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Zdeněk Matějka, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. září 2017

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil/a, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 27. 4. 2018

Monika Turkovská

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Pavlu Zdražilovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Rovněž děkuji oběma ředitelům územních odborů za poskytnuté informace, které mi pomohly při zpracování mé bakalářské práce. V neposlední řadě děkuji celé své rodině, která mi byla po celou dobu velkou oporou.

ANOTACE

Cílem práce je posoudit současnou úroveň a možnosti vzdělávání příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky, případně navrhnout doporučení, která by vedla ke zkvalitnění tohoto systému. V první části je vymezena činnost Hasičského záchranného sboru, jeho struktura a specializovaná pracoviště, vzdělávací instituce a jednotky požární ochrany. Nejsou opomenuty nároky na příslušníky sboru, tedy jejich zdravotní, osobnostní a fyzická způsobilost. Dále je v práci popsána odborná i základní odborná příprava, práce s tělesně a zdravotně postiženými osobami na místě zásahu. Stěžejní část práce se věnuje analýze systému vzdělávání příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky, která vychází z dotazníkového šetření a následuje charakteristika jednotlivých subjektů, tedy dvou územních odborů a jejich stanic. Na základě analýzy dat získaných z dotazníkového šetření vyplývá jednoznačná souvislost mezi věkem příslušníků sboru a odpracovanou dobou a rovněž množstvím kontaktů s občany jiné národnosti. Analýza naopak nepotvrzuje závislost věku příslušníků sboru na jejich vzdělání, či znalosti cizích jazyků. Z výzkumu dále vyplývá, že se počet vykonaných školení u jednotlivých územních odborů neliší.

KLÍČOVÁ SLOVA

Hasičský záchranný sbor České republiky, Integrovaný záchranný systém, Jednotky požární ochrany, vzdělávání, odborná způsobilost

TITLE

Education of members of the Fire Rescue Service of the Czech Republic

ANNOTATION

The aim of the thesis is to evaluate the current level and possibilities of training of members of the Fire Rescue Service of the Czech Republic, or to propose recommendations that would improve the systém. The first part defines the activity of the Fire Rescue Service, its structure and it also briefly describes the specialized workplaces and the fire protection units. The thesis also provides information about the demands on the members of the fire brigade, their health, physical fitness and suitability for the job. There is a description of a professional and basic training that each member of the brigade has to go through before he or she can join the services. The theoretical part of the thesis also provides information about work with physically disabled people at the place of an intervention. The main part of the thesis deals with the analysis of the training system of members of the Fire Rescue Service in the Czech Republic, which is based on a questionnaire survey. The thesis also provides characteristics of individual subjects, namely two territorial departments and their stations. Based on the analysis of the data obtained from the questionnaire survey, there is a clear correlation between the age of the members of the church and the time worked, as well as the number of contacts with citizens of other nationalities. The analysis does not confirm the dependence of the members of the church on their education or foreign language knowledge. The research also shows that the number of courses received by the individual territorial departments has not changed.

KEYWORDS

Fire Rescue Service of the Czech Republic, Integrated Rescue System, Fire protection unit, education, professional competence

OBSAH

ÚVOD.....	10
1. VYMEZENÍ ČINNOSTI HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU.....	12
1.1. STRUKTURA HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY	13
1.2. SPECIALIZOVANÁ PRACOVISŤE HZS ČR	15
1.3. VZDĚLÁVACÍ INSTITUCE	16
1.4. JEDNOTKY POŽÁRNÍ OCHRANY ZAŘAZENÉ DO POKRYTÍ KRAJE	17
Rozdělení jednotek požární ochrany	17
2. NÁROKY NA PŘÍSLUŠNÍKY SBORU	20
2.1. ZDRAVOTNÍ, OSOBNOSTNÍ A FYZICKÁ ZPŮSOBILOST.....	20
2.2. ODBORNÁ PŘÍPRAVA.....	22
2.3. ZÁKLADNÍ ODBORNÁ PŘÍPRAVA.....	23
2.4. NÁSTUPNÍ ODBORNÝ VÝCVIK.....	23
2.5. SPECIÁLNÍ JAZYKOVÁ PŘÍPRAVA	24
2.6. PRÁCE S TĚLESNĚ A ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÝMI OSOBAMI NA MÍSTĚ ZÁSAHU	26
2.6.1. Osoby zdravotně postižené.....	26
2.6.2. Osoby s mentálním postižením.....	28
3. ANALÝZA SYSTÉMU VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR.....	30
3.1. VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	32
3.1.1. Vyhodnocení šetření z hlediska věku.....	32
3.1.2. Vyhodnocení šetření z hlediska vzdělání	34
3.1.3. Vyhodnocení šetření z hlediska počtu školení.....	37
3.1.4. Vyhodnocení šetření z hlediska znalosti cizích jazyků	39
3.2. SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ	42
ZÁVĚR.....	44
POUŽITÁ LITERATURA	46
SEZNAM PŘÍLOH.....	49

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Počet územích odborů v krajích v roce 2017	14
Tabulka 2: Rozdělení jednotek požární ochrany	18
Tabulka 3: Časová dotace základní odborné přípravy	23
Tabulka 4: Časová dotace nástupního odborného výcviku	24
Tabulka 5: Časová dotace speciální jazykové přípravy	25
Tabulka 6: Stupně mentální retardace.....	29
Tabulka 7: Návratnost dotazníků	32
Tabulka 8: Závislost odpracované doby u HZS ČR a věk příslušníků v ÚO-A.....	34
Tabulka 9: Závislost odpracované doby u HZS ČR a věk příslušníků v ÚO-B.....	34
Tabulka 10: Vztah nejvyššího dosaženého vzdělání k věku příslušníka v ÚO-A v ÚO-B.....	35
Tabulka 11: Počet vykonaných školení za poslední rok na jednotlivých stanicích v ÚO-A a v ÚO-B	37
Tabulka 12: Vztah posledního vykonaného školení a příslušníkovi stanice v ÚO-A	38
Tabulka 13: Vztah posledního vykonaného školení a příslušníkovi stanice v ÚO-B	38
Tabulka 14: Závislost jazykové vybavenosti a věk příslušníků v ÚO-A.....	39
Tabulka 15: Závislost jazykové vybavenosti a věk příslušníků v ÚO-B	40
Tabulka 16: Závislost četnosti setkání s cizinci a věk příslušníků v ÚO-A.....	40
Tabulka 17: Závislost četnosti setkání s cizinci a věk příslušníků v ÚO-B	41
Tabulka 18: Závislost četnosti setkání s cizinci a jejich stanice v ÚO-A	41
Tabulka 19: Závislost četnosti setkání s cizinci a jejich stanice v ÚO-B	42

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Metodická pomůcka pro komunikaci s osobami se sluchovým postižením	27
Obrázek 2: Věkové rozvrstvení	33
Obrázek 3: Počet odpracovaných let u HZS ČR	33
Obrázek 4: Nevyšší dosažené vzdělání.....	35
Obrázek 5: Zaměření nejvyššího vystudovaného oboru	36
Obrázek 6: Počet účastníků, kteří rozšiřují své vzdělání	36

SEZNAM ZKRATEK

CAHD	Česká asociace hasičských důstojníků
CZSO	Český statistický úřad
č.	Číslo
ČR	Česká republika
GŘ	Generální ředitelství
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
JPO	Jednotky požární ochrany
MU	Mimořádná událost
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
PO	Požární ochrana
Sb.	Sbírka zákonů
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SOŠPOFM	Střední odborná škola požární ochrany ve Frýdku Místku
SSVP	Specializační studium výchovného poradenství
UNESCO	Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
ÚO	Územní odbory

ÚVOD

Činnost Hasičského záchranného sboru je velmi významná pro rychle se rozvíjející společnost, ve které musí člověk čelit nebezpečným situacím, které mají neblahý vliv na jeho zdraví a život. Obyvatelé jsou denně informováni o nepříjemných tématech nebo jsou oni sami účastníky dopravních nehod, požárů nebo živelních pohrom. Povolání hasiče je chápáno především jako ochránce před ohněm. V posledních letech přibývá stále více dopravních nehod, s tím je spojeno vyprošťování osob z vozidel či práce s nebezpečnými látkami, které díky nehodám unikají. Stále častěji se objevují živelné pohromy, jako jsou větrné smrště, povodně nebo pohyby půdy. Stále častěji jsou obyvatelé svědci teroristických útoků na několika místech světa, a i tím se příslušníci Hasičského záchranného sboru zabývají. Tato řada činností, kterým se věnují, je tak obsáhlá, že vzdělávání je opravdu důležité a vyžaduje odbornou přípravu. Nejen přípravu nástupní, ale zejména dlouhodobou profesní, jelikož technika a předpisy, ale i oblasti společenského života se neustále vyvíjí. Díky zasahování ve vypjatých situacích je tato práce nejen velmi riziková, ale klade i určité požadavky na duševní rovnováhu. Zátěž a související riziko tedy není určena pouze skutečností, že hrozí újma na zdraví nebo zranění, ale je dána celkovou psychickou a fyzickou náročností.

Vzhledem k tomu, jak je tato problematika důležitá, je cílem práce posoudit současnou úroveň a možnosti vzdělávání příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky, případně navrhnout doporučení, která by vedla ke zkvalitnění tohoto systému. V návaznosti na stanovený cíl se nabízí výzkumné otázky: Jakou roli hraje v rámci připravenosti na situace, do kterých se příslušníci sboru dostávají, věk? A dále, zda a jak se jednotlivá pracoviště v rámci vzdělávací činnosti odlišují? Zodpovězení těchto otázek pak může posloužit právě k vyvozování závěrů vedoucích k případným návrhům na korekce vzdělávacího systému.

Práce se skládá ze čtyř kapitol, které jsou následně děleny do dalších podkapitol. První kapitola této práce vymezuje činnost Hasičského záchranného sboru. Je zde stručně popsána jeho struktura, specializovaná pracoviště, mezi které se řadí záchranný útvar a chemické laboratoře. V další části jsou definovány vzdělávací instituce a jednotky požární ochrany, které jsou zařazeny do pokrytí kraje. V druhé kapitole se autorka věnuje nárokům na příslušníky sboru, tedy na jejich zdravotní, osobnostní a fyzickou způsobilost. Popsána zde je odborná a základní odborná příprava, kterou musí každý z nich projít před tím, než je zařazen do sboru. Dále následuje charakteristika nástupního odborného výcviku a speciální jazyková příprava. Poslední část kapitoly se zabývá prací s tělesně a zdravotně postiženými osobami na místě zásahu. Třetí kapitola obsahuje analýzu systému vzdělávání příslušníků

Hasičského záchranného sboru České republiky. V úvodu se autorka zabývá charakteristikou jednotlivých subjektů, tedy dvou územních odborů a jejich stanicemi. Analýza proběhla formou dotazníkového šetření. Dotazník obsahoval 16 otázek z nichž je deset uzavřených otázek, tři polouzavřené a tři otevřené. Další podkapitola se zabývá popisem statistických metod, které budou následně použity. Následuje zpracování odpovědí v různých závislostech. Jako například vztah nejvyššího dosaženého vzdělání a věk příslušníka, závislost odpracované doby u Hasičského záchranného sboru České republiky k věku příslušníka, závislost jazykové vybavenosti k věku příslušníka nebo závislost četnosti setkání s cizinci k věku příslušníka tak k typu stanice.

1. VYMEZENÍ ČINNOSTI HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU

Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen „HZS“) je jediným neozbrojeným bezpečnostním sborem. Je zřízen na základě zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky. Jeho základním posláním je chránit životy a zdraví obyvatel a majetku před požáry a poskytovat účinnou pomoc při mimořádných událostech. (zákon č. 320/2015 Sb.) Mimořádnou událost (dále jen „MU“) vymezuje zákon o Integrovaném záchranném systému (dále jen „IZS“) jako škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a havárií ohrožující život, zdraví, majetek nebo životní prostředí, které vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací. (zákon č. 239/2000 Sb.) Záchranné práce jsou činnosti, které pomáhají omezit nebo odvrátit působení rizik vznikajících při MU. Zatímco likvidační práce jsou činnosti, které už odstraňují následky způsobené MU. (Vilášek, Fiala a Vondrášek, 2014)

HZS ČR je základní složkou IZS společně s jednotkami požární ochrany zařazenými do plošného pokrytí kraje, Policií ČR a zdravotnickou záchrannou službou. Tyto složky jsou povinny a schopny rychle a nepřetržitě zasahovat na území celého státu. Každá z nich má svojí tísňovou linku, a tak mohou ihned zasáhnout v případě MU. Na celém území Evropské unie je k dispozici zdarma tísňová linka 112, kterou HZS ČR zajišťuje. IZS je koordinovaný postup jeho složek při přípravě na MU a při provádění záchranných a likvidačních prací. (zákon č. 239/2000 Sb.) HZS ČR je hlavní koordinátor a stěžejní složka IZS. Pokud při MU zasahuje více složek IZS, tak na místě zásahu velí příslušník HZS, který koordinuje záchranné a likvidační práce a řídí spolupráci složek.

HZS ČR je zřizován na základě již zmíněného zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky. Musí plnit úkoly v rozsahu a za podmínek stanovených v následujících právních předpisech, a to zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. V neposlední řadě již také zmíněným zákonem č. 239/2000 Sb., o Integrovaném záchranném systému ČR.

Zákon o požární ochraně ukládá úkoly HZS přesněji řečeno generálnímu ředitelství, a to úkoly řídicí a koordinační. Mezi ty koordinační patří například schvalování koncepcí pro organizaci a rozvoj požární ochrany nebo poskytování odborné a metodické pomoci při posuzování dokumentace staveb. Dále pojednává o finančním zabezpečení požární ochrany. Generální ředitelství musí předložit návrh rozpočtu HZS Ministerstvu financí a návrh na poskytnutí dotací občanským sdružením. Zákon upravuje i další speciální kompetence

a oprávnění jako je vstup na nemovitost, státní požární dozor nebo nařízení věcné a osobní pomoci. (Mates, Škoda a Vavera, 2011a)

Zákon o krizovém řízení upravuje situace, kdy složky IZS a běžná činnost správních úřadů nestačí na likvidaci MU, protože její rozsah je neobyčejně velký. Zákon tedy upravuje působnost a pravomoc orgánů územních samosprávních celků a státních orgánů při řešení krizové situace. Mezi orgány krizového řízení patří vláda, ministerstva, jiné ústřední správní úřady kraje a orgány obcí.

V roce 2001 došlo ke sjednocení HZS ČR a Hlavního úřadu civilní ochrany. Od té doby má HZS ČR ve své působnosti i ochranu obyvatelstva. Nově má tak Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství HZS ČR za úkol zpracovávat Koncepti ochrany obyvatelstva. V současné době je vytvořena Koncepte ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Cílem této koncepce je stanovit úkoly ochrany obyvatelstva, rozvoj vědy, výzkumu, výchovy a vzdělávání, využití věcných zdrojů či krizového řízení, dále také stanoví základní úkoly na úseku ochrany obyvatelstva. Tato koncepce je platná od 23. října 2013. (HZSČR, 2016)

Hasiči v souvislosti se sloučením Hlavního úřadu civilní ochrany mají na starost širokou oblast civilní ochrany. Civilní ochranou se rozumí postup a provádění úkolů IZS, obyvatelstva a dalších orgánů a organizací. Civilní ochrana má za cíl v co nejmenší možné míře snižovat negativní působení sil a jevů na lidské zdraví, životy, majetek a životní podmínky při mimořádných situacích a krizových stavech. (MVČR, 2018)

1.1. Struktura Hasičského záchranného sboru České republiky

HZS ČR tvoří Generální ředitelství, které je zároveň organizační součástí Ministerstva vnitra České republiky, také pak 14 HZS krajů, Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku a Záchraný útvar HZS ČR v Hlučíně. Součástí sboru jsou dále účelová, technická a vzdělávací zařízení, která se nacházejí ve Frýdku-Místku a v Brně. Jedná se o dvě školní a jedno výcviková zařízení. Následně mezi ně patří také Základna logistiky a Opravárenský závod v Olomouci, Institut ochrany obyvatelstva v Lázních Bohdaneč a Technický ústav požární ochrany v Praze.

V čele Generálního ředitelství stojí generální ředitel, kterým je v současné době generálmajor Ing. Drahošlav Ryba. Generálního ředitele jmenuje ministr vnitra, který ho může z funkce i odvolat. Generálním ředitelem musí být příslušník HZS, nikoli jeho občanský zaměstnanec.

Generální ředitelství je nadřazené všem HZS krajů. Vykonává kontrolu, vypracovává koncepce apod., ale už nezasahuje do jejich běžné činnosti. Má právo uzavírat jménem České republiky dohody, které upravují způsob a podmínky vzájemné spolupráce se správními úřady, orgány samosprávy, právníckými a fyzickými osobami, zahraničními subjekty a mezinárodními organizacemi. (Mates, Škoda a Vavera, 2011b)

Působnost HZS krajů je územně omezena na území příslušného vyššího územního samosprávného celku. Jejich sídla jsou v krajských městech s výjimkou Středočeského kraje, jehož sídlo je ve městě Kladno. V HZS kraje velí ředitel daného kraje, kterého jmenuje a odvolává ministr vnitra. Jejich příjmy a výdaje patří do rozpočtu ministerstva vnitra, jelikož jsou to samostatné účetní jednotky. Také mají rozpočtovou samostatnost, což znamená, že se podílejí na přípravě státního rozpočtu a mohou konat úkony jménem státu. Za tuto činnost nese zodpovědnost příslušný ředitel kraje. HZS jednotlivých krajů se člení na územní odbory.

Územní odbory (dále jen „ÚO“) jsou součástí HZS krajů. Mají ve své soustavě operační a informační střediska a územně rozmístěné stanice. Jednotlivé ÚO působí na území správních obvodů jednotlivých okresů.

Tabulka 1: Počet územních odborů v krajích v roce 2017

Název kraje	Počet ÚO	Počet stanic	Název kraje	Počet ÚO	Počet stanic
Jihočeský kraj	7	13	Pardubický kraj	4	14
Jihomoravský kraj	7	26	Plzeňský kraj	5	16
Karlovarský kraj	3	8	Praha	-	10
Královehradecký kraj	4	10	Středočeský kraj	9	32
Liberecký kraj	4	9	Ústecký kraj	7	21
Moravskoslezský kraj	6	19	Kraj Vysočina	5	21
Olomoucký kraj	5	13	Zlínský kraj	4	13

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce č. 1 je uveden počet ÚO v každém kraji a počet stanic, které spadají pod ÚO. Nejméně odborů se nachází v Karlovarském kraji. Tyto odbory se nacházejí ve městech Karlovy Vary, Sokolov a Cheb. Nejvíce ÚO má Středočeský kraj. V tabulce u hlavního města Prahy není žádné číslo, a to z toho důvodu, že město Praha nedisponuje žádnými ÚO, ale pouze deseti stanicemi. Celkem je tedy v České republice 70 ÚO a 225 stanic. V průměru počet ÚO, když není zahrnuto město Praha, vychází 5 ÚO na jeden kraj. Největší počet stanic se nachází na území Středočeského kraje, a to 32 stanic. Zatímco nejméně jich je

v Karlovarském kraji, kde je pouze 8 stanic. Tento rozdíl ovlivňuje především rozloha kraje. Rozloha Středočeského kraje činí 11 016 km², zatímco rozloha Karlovarského kraje je pouze 3 310 km². (ČSÚ, 2018) V relativním vyjádření Středočeský kraj tvoří 14 % území České republiky a Karlovarský kraj jen 4 %. Dalším důvodem pro tak rozdílný počet stanic ÚO může být počet obyvatel v daném kraji. Ve Středočeském kraji žije přes 1 300 000 obyvatel, kdežto v Karlovarském kraji jen 308 000 obyvatel. (ČSÚ, 2018) Město s největším počtem stanic je hlavní město Praha s 10 stanicemi. Detailnější přehled o tom, kolik má jaký územní odbor stanic lze nalézt v Příloha A

1.2. Specializovaná pracoviště HZS ČR

V České republice existují, kromě standardních pracovišť také specializovaná pracoviště, která jsou vybavena speciální technikou. Mezi ně patří Záchranný útvar a specializované chemické laboratoře. Záchranný útvar vznikl na základě zákona č. 260/2008 Sb., kterým se změnil zákon č. 238/2000 Sb.. Útvar působí na celém území České Republiky a nachází se ve městě Hlučín. V jeho čele stojí velitel útvaru. Je to jednotka HZS kraje, ovšem bez místní příslušnosti. Jedná se o zálohovou jednotku, kterou centrálně řídí Generální ředitelství HZS ČR. Útvar disponuje speciální technikou, kterou používá při řešení MU velkého rozsahu. Jedná se například o přírodní kalamity, technické zásahy nebo živelné pohromy. Oblasti, ve kterých působí, jsou například oblast záchranné a humanitní činnosti, oblast školící a výcvikové činnosti a v oblasti odborné přípravy HZS ČR.

V kraji Moravskoslezském, Plzeňském, Jihomoravském a Středočeském se nacházejí čtyři specializované chemické laboratoře, které jsou součástí HZS krajů. Zabývají se analýzou vysoce nebezpečných radioaktivních a chemických látek. Lze je rozdělit na dvě části, a to na mobilní a stacionární.

Mobilní část vyjíždí k zásahům spolu s jednotkami požární ochrany pouze v situaci, kdy se jedná o podezření z výskytu radioaktivních nebo chemických látek. K dispozici má kvalitní přístroje, jako jsou například detektory či analyzátory. S jejich pomocí jsou schopni příslušníci HZS ČR vyhodnotit situaci na zasažené oblasti a podle toho zpracovat návrh na odpovídající opatření. (Kroupa a Říha, 2011)

Stacionární část laboratoří je zařízená prostředky na prokázání důkazů a na určení vysoce toxických látek. Je schopna dokázat pomocí své techniky přítomnost a hustotu toxických látek.

1.3. Vzdělávací instituce

V rámci řešené problematiky je jednou z nejznámějších institucí HZS ČR Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany ve Frýdku-Místku. Ovšem v roce 2012 bylo na základě rozhodnutí Generálního ředitele HZS ČR přijímání studentů do středoškolského studia zakončeného maturitní zkouškou pozastaveno, a to z důvodu šetření peněžních prostředků.

Studium na Vyšší odborné škole probíhá formou kombinovaného studia, kdy se střídá denní studium se studiem dálkovým. V posledním roce studia se koná praktická příprava v podobě odborné praxe na pracovištích právnických osob v rozsahu 200 hodin. Studijní program připraví absolventy pro výkon technických a řídicích funkcí, výkon činnosti v HZS ČR nebo pro jiné organizace, které provozují činnosti v rámci požární ochrany, prevence, plánování, ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Studium je zakončené absolutoriem a absolvent získává titul Diplomovaný specialista, v průměru je to 27 absolventů každý rok. Absolvent může provozovat technicko-organizační činnost v oblasti PO na základě získané vázané živnosti, ta je podmínkou pro výkon jeho funkce u HZS ČR a jednotky PO. (SOŠPOFM, 2017)

Škola nabízí také několik odborných kurzů pro příslušníky HZS ČR, jako například kurz pro ovládnutí systému EKIS I.¹, kurz taktického řízení, ochrany obyvatelstva, speciální jazykovou přípravu 112, požární prevence atd.. (SOŠPOFM, 2015)

V průběhu změny českého školství byl uveden rámcový vzdělávací program s názvem Požární ochrana, který vystřídal v nové soustavě dřívější obory, které poskytovaly střední vzdělání s maturitní zkouškou. Tento nový program vznikl ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR, konkrétně s generálním ředitelstvím HZS ČR. Schopnost vyučovat tento program mají jen školy, které jsou zřízeny právě Ministerstvem vnitra ČR a to tyto (Metodika CAHD, 2017):

- Integrovaná střední škola stavební v Českých Budějovicích
- Střední škola energetická a stavební v Chomutově
- Střední odborná škola a Střední odborné učiliště v Příbrami
- Střední odborná škola a Střední odborné učiliště v Kladně
- Střední průmyslová škola chemická v Pardubicích

¹ Ekonomický informační systém Ministerstva vnitra, který obsahuje personalistický a mzdový souhrn.

- Střední škola techniky a služeb v Karviné
- Vyšší odborná škola zdravotnická a Střední zdravotnická škola v Praze

Vzdělávání hasičů zajišťují, kromě institucí zřízených Ministerstvem vnitra ČR, i soukromé instituce. V Příloha B je uveden oficiální seznam škol a školských zařízení, které poskytují kvalitní vzdělávání příslušníku HZS ČR, a to v souladu se stanovenými standardy.

1.4. Jednotky požární ochrany zařazené do pokrytí kraje

Činnost HZS ČR, který je řízen shora prostřednictvím Ministerstva vnitra ČR, doplňuje systém, který je řízen zdola prostřednictvím obcí a podniků. Jedná se o Jednotky požární ochrany zařazené do pokrytí kraje.

Jednotky požární ochrany (dále jen „JPO“) vychází ze zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Dohromady tvoří organizovaný systém odborně vyškolených osob. Úkolem JPO je provádění požárních zásahů podle příslušné dokumentace požární ochrany, provádění záchranných prací při živelních pohromách a jiných MU. Jejich povinnost je podávat zprávy o svém výjezdu a zásahu územně příslušnému HZS kraje. (zákon č. 133/1985 Sb.)

Každá JPO má přiřazenou hodnotu, která svědčí o její schopnosti plnit úkoly na místě zásahu. Jednotlivé JPO jsou zařazovány do kategorií podle požadavku na dobu výjezdu JPO ze své stanice po vyhlášení poplachu. To je určeno vyhláškou č. 247/2001 o organizaci a činnosti JPO. První hodnota tedy představuje dobu. Druhý požadavek určuje územní působnost JPO, což je optimální vzdálenost pro dojezd jednotky k místu zásahu. Může se vyjadřovat v kilometrech nebo v minutách.

Rozdělení jednotek požární ochrany

Podle již zmíněné hodnoty se JPO dělí do šesti skupin, které se značí římskými číslicemi od I do VI a to následovně:

- a) s územní působností zasahující i mimo území svého zřizovatele

JPO I

Jednotka HZS ČR, která zajišťuje výjezd jednoho až tří družstev a pomáhá obcím speciální technikou. Územní působnost této jednotky se pohybuje do 20 minut jízdy z místa stanice, ze které musí vyjet do 2 minut.

JPO II

Jednotka sboru dobrovolných hasičů (dále jen „SDH“) obce, kde její členové vykonávají službu jako svoje hlavní nebo vedlejší povolání. Územní působnost této jednotky se pohybuje do 10 minut jízdy z místa stanice, ze které musí vyjet do 5 minut.

JPO III

Jednotka SDH obce, kde její členové vykonávají službu dobrovolně. Územní působnost této jednotky se pohybuje do 10 minut jízdy z místa stanice, ze které musí vyjet do 10 minut.

b) s místní působností zasahující na území svého zřizovatele

JPO IV

Jednotka HZS podniku, kterou zřídila fyzická nebo právnická osoba. Tato jednotka postrádá územní působnost a její doba výjezdu je do 2 minut.

JPO V

Jednotka SDH obce s členy, kteří službu vykonávají dobrovolně a jejich družstvo má menší počet členů. Tato jednotka postrádá územní působnost a její doba výjezdu je do 10 minut.

JPO VI

Jednotka SDH podniku, kterou zřídila fyzická nebo právnická osoba. Členové této jednotky svou službu vykonávají dobrovolně. Tato jednotka postrádá územní působnost a její doba výjezdu je do 10 minut.

Tabulka 2: Rozdělení jednotek požární ochrany

Kategorie JPO	Druh jednotky	Územní působnost [min]	Doba výjezdu [min]
JPO I	HZS kraje	20	2
JPO II	SDH obce	10	5
JPO III	SDH obce	10	10
JPO IV	HZS podniku	-	2
JPO V	SDH obce	-	10
JPO VI	SDH podniku	-	10

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce č. 2 jsou přehledně shrnuty informace o rozdělení JPO. Maximální doba dojezdu JPO vychází z pravděpodobnosti záchrany lidského života a průměrné plochy požáru

v závislosti na době dojezdu JPO, dále také z ekonomické schopnosti zvládnou negativní následky MU. (Pecl, 2017)

2. NÁROKY NA PŘÍSLUŠNÍKY SBORU

„Hasič musí překonat svoje pohodlí, vrozené každému člověku a musí překonati lhostejnost, se kterou se na jeho obětavost, statečnost, sebezapření a pracovitost skoro celý svět dívá.“

(Hasičské proslovy z r. 1928)

Být hasičem je poselství, je to náročná práce, kterou nezvládne každý jedinec. Pod tíhou fyzického vyčerpání jsou hasiči často podrobeni i psychickému nátlaku, neboť se každý den setkávají s dopravními nehodami, požáry a řeší mimořádné situace, při kterých dochází k ublížení na zdraví a bohužel také k obětem na životech. „Chodí tam, odkud jiní utíkají.“ Na mimořádné situace by měla být připravena i veřejnost, nejen složky IZS. Každý by měl vědět, jak zareagovat při vzniku požáru či dopravní nehodě. Ať se jedná o kurz první pomoci, lékárničku v automobilu nebo vědět, jak správně zabalit evakuační zavazadlo. (Fagel, 2014)

S touto prací se také váže nemálo legislativy, se kterou se hasiči musí pravidelně seznamovat a vzdělávat se, učit se novým technologiím a postupům a samozřejmostí je také znalost první pomoci a základů zdravotní péče. Vzhledem k tomu je nezbytné, aby nároky na uchazeče byly přísné, a to jak v oblasti fyzické zdatnosti, psychiky, tak i kvalifikace.

Osoby, které se ucházejí o místo u HZS musí nejdříve požádat písemně HZS kraje. Zařazení do seznamu uchazečů jsou až poté, co personální oddělení HZS kraje obdrží písemnou žádost. Evidenci volných míst vede Ministerstvo vnitra ČR. Pokud se na některé stanici uvolní místo, personální oddělení kontaktuje uchazeče. (zákon č. 361/2003 Sb.)

Do služebního poměru může být přijat pouze státní občan České republiky, kterému je více jak 18 let, je bezúhonný, plně svéprávný a splňuje stupeň vzdělání stanovený pro služební místo na které se hlásí. Minimální stupeň vzdělání pro přijetí do bezpečnostního sboru je středoškolské s maturitní zkouškou. Nesmí být členem žádné politické strany nebo politického hnutí a nesmí vykonávat živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost. (zákon č. 361/2003 Sb.) Uchazeč musí být zdravotně, osobnostně a fyzicky způsobilý k výkonu služby.

2.1. Zdravotní, osobnostní a fyzická způsobilost

Zdravotní způsobilost posuzuje poskytovatel pracovnělékařských služeb, a to na základě výpisu ze zdravotnické dokumentace. (zákon č. 361/2003 Sb.) Posuzuje se v preventivních prohlídkách, a to v prohlídkách vstupních, výstupních, mimořádných a periodických. Podle

činnosti, kterou daný hasič vykonává a jeho pracovní zátěže je určen rozsah těchto prohlídek. Rozdílné vyšetření probíhá u nositelů dýchací techniky, jelikož při zásahu pracuje v náročnějších podmínkách. Jako je například horko, velké zatížení plic, stres a malá viditelnost. Výstupní zdravotní prohlídka se provádí před skončením pracovního poměru. Provádí se proto, aby se zjistily změny zdravotního stavu člena HZS, u kterých by se dalo předpokládat, že k nim došlo během výkonu funkce u HZS. (Hanuška, Sklaská a Dubský, 2010)

Osobnostní způsobilost posuzuje psycholog HZS ČR. Za osobnostně způsobilého se považuje občan, u něhož podle psychologa, byly zjištěny osobnostní charakteristiky, které jsou předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru. (zákon č. 361/2003 Sb.) Příslušník bezpečnostního sboru by měl být emočně stabilní, psychosociálně vyzrálý a odolný vůči stresové zátěži. Osobnostní charakteristiky příslušník splňuje, pokud je intelektově v pásmu průměru nebo vyšším. Neměl by vykazovat známky agrese a psychopatologického onemocnění. (vyhláška č. 487/2004 Sb.)

Psychologické vyšetření trvá přibližně šest hodin a zahrnuje část výkonovou, osobnostní a rozhovor s psychologem. Výkonové úkoly jsou u HZS ČR zpracovány a následně ukládány elektronicky. Jsou orientovány na rychlost, pozornost a přesnost reakcí příslušníků. Zjišťuje se jimi úroveň paměti a rozumového nadání. Následuje vyplňování osobnostních dotazníků, šetří se povaha a chování typické pro jeho povahu. Rozhovoru s psychologem předchází vyplnění dalšího dotazníku, tentokrát anamnestického. Anamnestický dotazník zkoumá, z jakého rodinného prostředí příslušník pochází, jaké nemoci absolvoval nebo se kterými se léčí rodina. Zajímá se také o jeho záliby a jaký má vztah k drogám či alkoholu. (HZS ČR, 2018)

Za fyzicky způsobilého se považuje občan, který vyhovuje požadavkům na tělesnou zdatnost, jež stanoví ředitel bezpečnostního sboru, a to služebním předpisem pro výkon služebního místa, na které má být ustaven. (zákon č. 361/2003 Sb.)

Zkouška musí být vykonána 60 kalendářních dnů před ustanovením na služební místo u HZS ČR a vykonává se každoročně. Zkouška se provádí před zkušební komisí, která musí být nejméně dvoučlenná a jedním z členů musí být zaměstnanec, který je pověřen organizací nebo řízením tělesné přípravy v rámci organizačního celku HZS ČR. Pokud účastník zkoušku splní, získává osvědčení o tělesné zdatnosti, která má platnost do konce následujícího kalendářního roku. Ten, který svou zdatnost ve zkoušce neprokáže, může zkoušku vykonat v opravném termínu. Příslušník, který zkoušku nesplní ani v opravném termínu nebo mu

vyprší platnost osvědčení, ztrácí fyzickou způsobilost, která je požadována pro služební místo. Uchazeči, kteří stojí o místo u HZS ČR se pro vykonání zkoušky dělí do šesti kategorií podle věku a na muže i ženy. (sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR č. 70/2008) Testy tělesné zdatnosti se dělí na silové a vytrvalostní. Mezi disciplíny v silovém testu patří kliky, shyby, leh-sedy a přednožování v lehu. Do vytrvalostního testu spadá běh na 2000 metrů a plavání na 200 metrů. (sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR č. 70/2008)

2.2. Odborná příprava

Celý proces přijímacího řízení je velmi náročný a málokdo ho zvládne. Jedná se o „trénink“ těla a mysli. Pokud uchazeč zvládne fyzické, psychické a zdravotní testy a posléze je přijat, jako příslušník HZS ČR, čeká ho mimo jiné odborná příprava.

Příslušníci HZS, velitelé a zaměstnanci podniku, strojníci a technici speciálních služeb ostatních jednotek požární ochrany, mohou své funkce vykonávat, jen pokud splnili požadovanou odbornou způsobilost. Do odborné přípravy patří praktický výcvik, taktická cvičení, teoretická a tělesná příprava. (zákon č. 133/1985 Sb.)

Ministerstvo vnitra určuje základní zaměření odborné přípravy, podle kterého se zpracovává plán odborné přípravy pro jednotlivé jednotky. Odborná příprava se ověřuje každý rok, to znamená pro každého hasiče přezkoušení jeho znalostí a praktických dovedností. (zákon č. 247/2001 Sb.)

Pořádají se specializační kurzy, semináře, přednášky, instrukčně metodická zaměstnání a ostatní formy praktického a teoretického výcviku hasičů, a to z důvodu prohlubování a udržování odborných znalostí. Hasiči a ostatní příslušníci podstupují jednou za dva roky přezkoušení znalosti bezpečnosti práce, podle toho, s jakými přístroji či prostředky pracují. Řadí se mezi ně například dýchací přístroje, prostředky pro detekci plynů a nebezpečných látek, protichemické ochranné oděvy a oděvy proti sálavému teplu nebo řízení vozidel s právem přednostní jízdy. (zákon č. 247/2001 Sb.)

Speciální odborná příprava zahrnuje požární sport, cvičení s prvky lezecké, potápěčské, hasičské a záchranářské činnosti a práce na vodě. Do požárního sportu spadají disciplíny jako je běh na 100 metrů s překážkami, štafeta 4 x 100 metrů s překážkami, výstup do čtvrtého podlaží cvičné nebo požární věže. (zákon č. 247/2001 Sb.)

2.3. Základní odborná příprava

Základní odborná příprava je pouze pro příslušníky HZS ČR, kteří nejsou zahrnuti v jednotkách požární ochrany. Tito příslušníci ovšem mohou samostatně přemoci požár a jiné mimořádné události. Cílem tohoto kurzu je dosažení odborných znalostí, návyků, dovedností a získat celkový přehled o úkolech a struktuře HZS ČR. Dále by měli být připraveni na plnění úkolů, které odpovídají jejich služebnímu místu. (MV-GŘ HZS ČR, 2013)

Po absolvování kurzu by každý příslušník měl být schopen zvládnout základní opatření v případě vzniku požáru, provést základní zajištění na místě dopravní nehody ještě předtím, než dorazí JPO. Využívat osobní ochranné prostředky, které jsou součástí vybavení JPO a samozřejmě by měl umět poskytnout první pomoc. (MV-GŘ HZS ČR, 2013) Aby byl příslušník zařazen do kurzu musí splňovat určitou fyzickou, zdravotní a osobnostní způsobilost a musí úspěšně dokončit e-learningový test.

Tabulka č.3 ukazuje přehled časové dotace kurzu. Organizační část kurzu tvoří zahájení kurzu, závěrečnou zkoušku a vstupní přezkoušení, které se skládá ze státní správy a e learningu. Kurz trvá 120 hodin.

Tabulka 3: Časová dotace základní odborné přípravy

Počet hodin	Část kurzu
11	Organizační část kurzu
20	Psychologická a zdravotní příprava
23	Překonávání mimořádných situací
29	Organizace HZS ČR, výkon státní správy
37	Základy technického výcviku a prostředků, základy pořádkové přípravy

Zdroj: Vlastní zpracování podle (MV-GŘ HZS ČR, 2013)

Ukončení základní odborné přípravy se vykonává formou ústní závěrečné zkoušky, která se provádí před zkušební komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení. Výstupním dokladem je osvědčení o odborné způsobilosti pro funkce, u kterých není žádaný jiný odborný požadavek.

2.4. Nástupní odborný výcvik

Nástupní odborný výcvik se od základní odborné přípravy liší v tom, že tento nástupní výcvik absolvují, jen hasiči, kteří chtějí být takzvaně výjezdoví. Zatímco základní odbornou přípravu musí podstoupit všichni zájemci o přijetí k HZS ČR, tedy i ti, kteří budou vykonávat

svou práci v kancelářích. Cílem kurzu je získání nových odborných znalostí a komplexního přehledu o působnosti, úkolech a struktuře HZS ČR. Příslušníci dosáhnou nezbytné dovednosti a znalosti ke zvládnutí výkonu činnosti hasiče v operačním a organizačním řízení. Dále musí mít pracovní stejnokroj, pracovní obuv a rukavice. Nesmí chybět ani vícevrstvý zásahový oblek společně s obuví, hasičská přilba, kukla proti ohni a pracovní polohovací pás. (MV-GŘ HZS ČR, 2013)

Následující tabulka č.4 uvádí přehled časové dotace kurzu. Organizační část kurzu zahrnuje zahájení kurzu, vstupní přezkoušení a závěrečnou zkoušku. Celkem kurz trvá 600 hodin. Z tabulky je patrné, že více než polovina se týká technického výcviku, a to přesně 346 hodin. Ředitel vzdělávacího zařízení má možnost, upravit obsah učiva v 10 % rozsahu.

Tabulka 4: Časová dotace nástupního odborného výcviku

Počet hodin	Část kurzu
32	Organizační část kurzu
29	Organizace HZS ČR a výkon státní správy
96	Překonávání mimořádných situací
39	Technické prostředky
348	Technický výcvik
40	Zdravotní příprava a psychologická příprava
16	Spojení a komunikace

Zdroj: Vlastní zpracování podle (MV-GŘ HZS ČR, 2013)

Ukončení základní odborné přípravy se vykonává formou ústní závěrečné zkoušky, která se provádí před zkušební komisí jmenovanou ředitelem vzdělávacího zařízení. Výstupním dokladem je osvědčení o odborné způsobilosti pro funkce, u kterých není žádaný jiný odborný požadavek.

2.5. Speciální jazyková příprava

Tento vzdělávací program je určen pro všechny příslušníky HZS ČR, kteří se chtějí ucházet na funkci inspektora, konkrétně na místo operačního technika 112. Kurz je rozdělen do dvou částí, a to na klasickou jazykovou výuku a na praktickou část v telefonním centru tísňového volání 112 ve Frýdku-Místku, kde mají k dispozici skutečnou techniku na řešení reálných situací. Pro zařazení do kurzu musí uchazeči splnit vstupní kontrolní test, který obsahuje čtení a psaní s porozuměním a ověření znalosti gramatiky. (Pecl, 2018)

Jazyková příprava zahrnuje anglický a německý jazyk. V anglickém jazyce si účastníci osvojí slovesné časy, a to: čas přítomný, předpřítomný, minulý, předminulý, budoucí, předbudoucí a průběhové tvary. Tvorbu podmětných, předmětných otázek a modální slovesa jako jsou: „To be to, must a have to.“ Dále podmiňovací způsob minulý, podmiňovací způsob přítomný a vyjadřování budoucnosti. V německém jazyce se naučí préteritum s perfektum sloves, modální slovesa, vyjádření záporu, předložkové vazby, geografické názvy, druhy souvětí, slovosled, rozkazovací způsob a tvoření otázek. V průběhu kurzu se dbá na to, aby účastníci kurzu porozuměli situaci a uměli na ní dobře zareagovat, k tomu potřebují výbornou slovní zásobu a skvělé podání. (Pecl, 2018)

Po dokončení kurzu by účastník neměl mít problém rozumět rodilému mluvčímu, který mluví nesouvisle v normálním hovorovém tempu i nespisovně. Bere se v potaz, že volající se nachází ve stresové situaci. Dále by měl být schopen rychle odpovídat, pokládat otázky, povídat si s volajícím a klást mu potřebné otázky, aby mohl kontaktovat složky IZS. Získané informace zapsat a přetlumočit je jednotlivým složkám IZS a překládat jejich dotazy. (Pecl, 2018) Základní okruhy kurzu vychází ze situací, které se často vyskytují a jsou uvedeny v následující tabulce č. 5.

Tabulka 5: Časová dotace speciální jazykové přípravy

Počet hodin	Část kurzu
1	Organizace kurzu
6	Prověření znalostí
9	Všeobecná témata
10	Policejní témata
18	Praxe v telefonním centru tísňového volání 112
22	Témata HZS ČR
24	Zdravotnická témata
30	Domácí příprava, konzultace

Zdroj: Vlastní zpracování podle (Pecl, 2018)

Kurz trvá celkem 120 hodin, které jsou rozvrženy do tří týdnů. Velkou část vyučovacích hodin tvoří konverzace, a to zhruba 40 %. Druhou nejvýznamnější částí je poslech s porozuměním, který tvoří 35 %. Do všeobecných témat patří například příjem tísňového volání, cizinec v tísňové situaci a složky IZS. Po absolvování bloku policejních témat bude účastník znát základní právní pojmy, jak se vypořádat s nahlášením krádeže nebo znásilněním. Mezi tématy z bloku HZS ČR se nachází požár, dopravní nehody, únik

nebezpečných látek, živelné pohromy a ostatní nouzové události. Absolvent musí zvládnout přetlumočit rady týkající se první pomoci. K tomu je tu blok se zdravotnickými tématy, který obsahuje, jak zvládnout pomoc při popáleninách, zlomeninách, šoku, bezvědomí, zástavě dechu, zástavě srdeční činnosti, otravě, pokousání zvířetem, uštknutím, infarktu nebo krvácení. (Pecl, 2018)

Jazyková výuka se ukončuje písemným testem, jehož splnění je podmínkou pro vykonání praktické zkoušky v telefonním centru tísňové linky 112. Pokud účastník dosáhne výsledků s hodnocením 80 % a více, kurz splnil a obdrží potvrzení o absolvování vzdělávacího programu jazykové přípravy. (Pecl, 2018)

2.6. Práce s tělesně a zdravotně postiženými osobami na místě zásahu

Pracovníci HZS ČR jsou poučeni o tom, co musí provádět a jaké postupy dodržovat u zásahu. Jejich hlavním úkolem je záchrana osob, zvířat a až poté majetku. Po příjezdu na místo velitel zásahu musí okamžitě zjistit, o jakou situaci se jedná a kolik osob se na místě nachází. Veškerá zodpovědnost podléhá veliteli zásahu, který rozhodne, jak se situace bude řešit. V případě, kdy jsou ohroženy lidské životy se na místě zásahu vyskytují všechny složky IZS. U obtížnějších zásahů se začne projevovat profesionalita každého příslušníka HZS ČR, musí dodržovat bezpečnost práce a taktické postupy, které jsou povinni znát ze vstupních kurzů. U zásahu se pracovníci HZS ČR setkávají s lidmi v ohrožení života nebo v nebezpečí. Tito lidé se projevují neobvyklým chováním jako je například agrese, emoční útlum nebo strach. Může také nastat případ, kdy se pracovníci HZS ČR setkají s osobami zdravotně postiženými. Pro tyto situace neexistují žádné pokyny, pouze obecné postupy.

2.6.1. Osoby zdravotně postižené

S osobami zdravotně postiženými se pracovníci HZS ČR mohou setkat při jakémkoliv zásahu u požáru či dopravní nehody nebo ve zdravotních zařízeních, ústavech a speciálních školách, kde se těchto osob může nacházet více. Osoby zdravotně postižené potřebují speciální přístup při zvládnutí mimořádných událostí. Podlehnout panice u těchto osob bude výrazně snadnější než u osob bez zdravotního postižení. Například u osob bez zraku, musí brát v potaz, že se sami nedostanou z ohroženého prostoru.

Osoby se sluchovým postižením se rozdělují na dvě skupiny, a to na osoby neslyšící a osoby nedoslýchavé. Neslyšící nerozpoznají jednotlivé hlásky, zatímco ti nedoslýchaví toto dokáží. V České republice žije půl milionu osob se sluchovým postižením, z toho přibližně 15 000 lidí se s vadou sluchu již narodilo, nebo jsou postiženi od dětství. (Helpnet, 2018)

Komunikovat s lidmi toho postižení se dá hned několika způsoby. Prvním způsobem je odezírání, který patří k těm nejobvyklejším. Ovšem je to velice náročné v krizových situacích, protože nemusí být dodržena základní pravidla, jako je například dostatek světla nebo pokud mají příslušníci HZS ČR zakrytá ústa dýchací technikou. Druhý způsob komunikace může být psaní, ale zde může také nastat problém. Každá osoba se sluchovým postižením má odlišnou úroveň znalosti českého jazyka. Poslední možností je použití znakové řeči. Tu pochopitelně umí většina neslyšících, je to pro ně bezprostřední a plnohodnotný jazyk. Příslušníci HZS ČR, ale nemají žádné školení, kde by se mohli znakovou řeč naučit. (Fikejs, 2004)

Proto mají příslušníci HZS ČR ve svých prvovýjezdových vozidlech nebo ve vozidle velitele čtyři metodickou pomůcku pro komunikaci s osobami se sluchovým postižením. Ta pomáhá na místě zásahu v komunikaci mezi složkami IZS a osobami se sluchovým postižením. Na obrázku č.1 je zobrazeno všech 20 frází, které metodická pomůcka obsahuje. Jedná se o karty pro komunikaci s neslyšícími u mimořádných událostí.

Jsem hasič	Nebojte se – zůstaňte v klidu
Jste zraněný? Bolí Vás něco? Jste těhotná?	Můžete se hýbat? Můžete dobře dýchat?
Ano – ty 1x oči mrknout pomalu Ne – ty 3x oči mrknout rychle	Stala se dopravní nehoda Auto Vlak Autobus
Stala se dopravní nehoda	Vytáhneme Vás z vozu
Musíme rozbít sklo, přikryjeme Vás	Budeme stříhat auto, přikryjeme Vás
Dáme Vám kyslík	Dáme Vám krční límec
Léčíte se s něčím? Užíváte nějaké léky?	Spolucestujícím se věnuje Hasiči policie lékaři
Položíme Vás na nosítka	Pokud ucítíte bolest, stiskněte mi ruku
Lékař je na cestě Policie je na cestě	Jel jste sám v autě?
Vezl jste? Člověk zvíře zbraň nebezpečný náklad	Máte mobil? Komu máme zavolat (napište, ukažte)

Obrázek 1: Metodická pomůcka pro komunikaci s osobami se sluchovým postižením

Zdroj: Vlastní zpracování

Jak je z obrázku zřejmé, nachází se na kartách oznamovací věty a věty tázací. U tázacích vět neslyšící mrkají dle pokynů, ukazují na karty nebo zaznamenají informace na list papíru.

Podle tohoto seznamu karet vybírají příslušníci HZS ČR. Osoby se sluchovým postižením mají karty upravené. Například větu: „Nebojte se – zůstaňte v klidu“ má na kartě neslyšící takto: „Neboj se – ty zůstat klid“.

Za osoby se zrakovým postižením se považují pouze ty, které i s použitím optimální brýlové korekce, nemají zrakové vnímání v pořádku. Zrakově postižení disponují rozdílnými stupni a druhy zrakových schopností. Jsou to lidé, kterým poškození zraku negativně ovlivňuje činnosti v každodenním životě. Zrakové postižení se dělí do pěti skupin, a to: Střední slabozrakost, silná slabozrakost, těžce slabý zrak, praktická nevidomost a úplná nevidomost. (Čákiová, 2006)

Při kontaktu se zrakově postiženou osobou je nezbytné, aby se s ní jednalo tak, aby se necítila ponížene. Příslušníci HZS ČR nesmí spoléhat na to, že každý zrakově postižený má dokonale rozvinutý sluch a hmat. Po příjezdu k zásahu je důležité, aby se příslušníci HZS ČR zrakově postiženým osobám představili, podali ruku a mluvili s nimi o vzniklé situaci. Cokoli budou provádět, musí nevidomému popisovat. V žádném případě nesmí rozdělit nevidomého od jeho vodícího psa, kterého nesmí rozptylovat, hladit ani krmit. S osobními věcmi zrakově postiženého, by se nemělo hýbat bez jeho vědomí. Důležitý je neustálý kontakt mezi příslušníky HZS ČR a nevidomým. Pokud je nutné použít schody, informuje se nevidomý o směru nahoru nebo dolů, případně o netypické výšce schodů. Vede se tak, aby se mohl přidržovat zábradlí a upozorní se na první a poslední schod. Pomůcky, které příslušníci HZS ČR na nevidomém použijí, nechají nevidomého osahat. V případě, kdy mají příslušníci HZS ČR nasazenou dýchací techniku, tak je nemusí být dobře slyšet. Aby nevidomý dokázal identifikovat HZS ČR, přiloží se mu ruce na jejich ochranné pomůcky. (HZS ČR, 2018)

2.6.2. Osoby s mentálním postižením

Osoby s mentálním postižením se mohou chovat nevypočitatelně, a to může příslušníkům HZS ČR zkomplikovat jejich záchranu. U většiny osob je jejich postižení skombinováno s postižením pohybovým.

V tabulce č. 6 jsou rozdělené stupně mentální retardace. Postižení s lehkou mentální retardací dokáží přemýšlet na úrovni dětí školního věku. Lidé se středně těžkým postižením komunikují jako děti předškolního věku, zatímco Ti s těžkým postižením mají nižší úroveň schopností a trpí horší motorikou. Do poslední fáze jsou řazeny osoby s hlubokou retardací, kteří potřebují neustálý dozor. (SSVP, 2005)

Tabulka 6: Stupně mentální retardace

Stupeň mentální retardace	IQ
Lehká	50-69
Středně těžká	35-49
Těžká	20-34
Hluboká	0-19

Zdroj: Vlastní zpracování podle: (SSVP, 2005)

3. ANALÝZA SYSTÉMU VZDĚLÁVÁNÍ PŘÍSLUŠNÍKŮ HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČR

Tato kapitola bude věnována průzkumu, který byl proveden na základě dotazníkového šetření. Výzkumné šetření je založeno na rozdílech ve vzdělávání mezi dvěma územními odbory HZS ČR ve Středočeském kraji.

Středočeský kraj disponuje devíti územními odbory, kterým podléhá 32 stanic. Pro výzkum jsou zvoleny dva územní odbory, které spolu sousedí. Vzhledem k přání pana ředitele jednoho z územního odboru, nebude uváděn název územních odborů ani názvy stanic, ve kterých dotazníkové šetření proběhlo, proto budou uváděny pod názvy ÚO-A a ÚO-B.

Do ÚO-A spadají čtyři stanice, které se budou jmenovat stanice A₁, A₂, A₃ a A₄. Stanice A₁ je totožná s ÚO-A a její zásahový obvod je 240 km², 29 obcí a přibližně 52 000 obyvatel. Stanice se nachází v přírodním prostředí, kde je velká koncentrace sídelních jednotek a bohatá dopravní infrastruktura. V okolí stanice se nachází velký počet výrobních a průmyslových objektů a další nové průmyslové zóny vznikají. Městem, kde se stanice nachází prochází železniční uzel Středočeského kraje. Ve městě se nachází Oblastní nemocnice, hokejový, fotbalový a atletický stadion, jedno nákupní středisko a několik sídlišť. Početní stav této stanice je 36 a je stejný jako ve stanici A₂, ovšem v zásahovém obvodu se liší, jelikož stanici A₂ podléhá 45 obcí s celkovým počtem 58 000 obyvatel na rozloze skoro 300 km². V zásahovém obvodu se nachází rozlehlá lesní plocha, která často bývá těžko přístupná. Dále jsou v okolí umístěny zdravotní zařízení, dva zimní stadiony, přibližně 20 skladů a výrobních budov, 9 nákupních center a chatové osady. Stanice A₃ je stanice s nejmenším zásahovým obvodem, a to s rozlohou 165 km², 14 000 obyvateli a 20 obcemi. Tato stanice je určená především pro průmyslovou zónu, kde je zaměstnáno až 3 500 zaměstnanců. Do zásahového obvodu zasahuje dálnice v délce 22 kilometrů a počet zaměstnanců na stanici je pouhých 15. Poslední stanice ÚO-A je stanice A₄, která má největší zásahový obvod, avšak její početní stav je stejný jako na stanici A₃, tedy 15. A co se týká zásahové obvodu, nachází se v něm 48 obcí s celkovým počtem 44 000 obyvatel na rozloze 350 km². V zásahovém obvodu je velké množství vesnic a je zde rozvinutý chemický průmysl a zemědělství. Celkem tedy ÚO A zaměstnává 102 příslušníků HZS ČR.

Oproti tomu počet příslušníků HZS ČR v ÚO-B je pouhých 81, i když počet stanic je stejný s ÚO-A, tedy 4. Stanice se budou nazývat B₁, B₂, B₃ a B₄, kde stanice B₁ opět koresponduje s ÚO-B, a to i s početním stavem 36 osob. Její zásahový obvod činí 227 km²

na kterých se nachází 19 obcí s 31 000 obyvateli. Stanice se nachází ve městě, které je zapsáno na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Od roku 2014 zde funguje vyšetřovací obvod, který působí i v ostatních územních obvodech. Součástí výjezdu je lezecká skupina, která opět slouží i pro ostatní územní obvody. V zásahovém obvodu se nachází vodní nádrž, průmyslovou zónu, výškové budovy, církevní objekty, rozhledy, propadliny a železniční koridor. Stanice B₂, B₃ a B₄ disponují stejným počtem příslušníků, a to 15. Mezi největší zásahový obvod patří ten, který spadá pod stanici B₂, na ploše 314 km² se nachází 41 obcí s 26 000 obyvateli. V tomto obvodu je pouze šest výškových budov, dále pak Městská nemocnice, zimní stadion, dvě silnice první třídy, ropovod a základna taktického letectva. V zásahovém obvodu stanice B₃ je v kopcovité krajině 21 obcí s 11 000 obyvateli na ploše 202 km². V okolí se nachází vodní nádrž na pitnou vodu, která zásobuje více jak 850 000 obyvatel. V letní sezóně se zvyšuje počet obyvatel o přibližně 3 000 turistů, jelikož v této oblasti se nacházejí kempy a chatové oblasti. Do zásahového obvodu zasahuje dálnice s délkou 17 kilometrů. Poslední je stanice B₄ její zásahový obvod činí 31 obcí s celkovým počtem 17 000 obyvatel na rozloze 260 km². Nachází se zde 50 kilometrů železniční tratě, lesy a chatové oblasti, díky kterým se v letních měsících několikanásobně zvyšuje počet obyvatel této oblasti.

Dotazník obsahuje 16 otázek a je určen pro příslušníky HZS ČR, kteří jsou zaměstnání na ÚO-A a ÚO-B. Dotazníkové šetření probíhalo od listopadu 2017 do prosince 2017 na všech stanicích, které spadají pod tyto územní odbory a byl anonymní. V dotazníku je deset uzavřených otázek, tři polouzavřené a tři otevřené. Bylo rozdáno celkem 183 dotazníků a zpátky se jich vrátilo 120, návratnost tedy činí 66 %. Dotazník je součástí příloh, jako Příloha C.

Vyhodnocování dotazníkového šetření je zkoumáno statistickými metodami, konkrétně neparametrickými testy, které testují dva výběry a které nejsou závislé na typu rozdělení. V této práci bude použit Wilcoxonův dvou výběrový test, který se v některých zdrojích může objevovat také jako Mannův-Whitneyho test, který umožní posoudit, zda se z hlediska posuzovaného ukazatele jednotlivé územní odbory odlišují. Pomocí použitého Chí-kvadrát testu (χ^2 – test) je pak hodnocena závislost mezi dvěma jevy. Základem je stanovení statistické hypotézy, která obsahuje tvrzení o základním souboru, které se následně ověřuje. Hypotéza, která se zkoumá se nazývá nulová a značí se symbolem H_0 . Při testování je nutné určit, co následuje a bude platné, pokud nebude nulová hypotéza platná. Toto tvrzení se označuje H_1 a jedná se o alternativní hypotézu. Fáze, kde se rozhoduje o potvrzení či zamítnutí hypotézy se nazývá testování hypotézy a provádí se statistickým testem. K zamítnutí nebo

nezamítnutí hypotézy lze dospět dvěma způsoby a to, pokud hodnota testovacího kritéria spadá do kritické oblasti nebo určením p-hodnoty, která vyjadřuje pravděpodobnost platnosti nulové hypotézy (Kubanová, 2003). Hladina významnosti je v celé práci stanovena na 0,05 stejně jako počet stupňů volnosti, který je roven 3. Kritická hranice χ^2 – testu ($\chi^2_{2\alpha}$), která odpovídá tomuto požadavku je rovna hodnotě 7,81.

3.1. Výsledky dotazníkového šetření

V tabulce č. 7 je zaznamenána návratnost dotazníků v jednotlivých stanicích. V ÚO-A bylo rozdáno 102 dotazníků, a bylo získáno 66 vyplněných, tj. 65 % návratnost. Zatímco v ÚO-B bylo vydáno 81 a vráceno jich bylo 54, zde návratnost činí 67 %. Ovšem z hlediska jednotlivých stanic se míra návratnosti zásadně neliší.

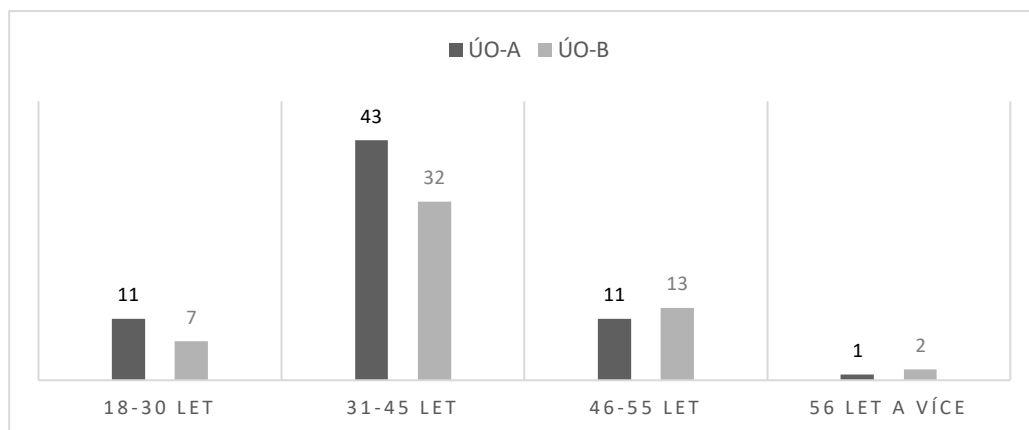
Tabulka 7: Návratnost dotazníků

Územní odbor A	Počet navrácených dotazníků	Početní stav stanice	Územní odbor B	Počet navrácených dotazníků	Početní stav stanice
A ₁	24	36	B ₁	27	36
A ₂	25	36	B ₂	12	15
A ₃	9	15	B ₃	8	15
A ₄	8	15	B ₄	7	15

Zdroj: Vlastní zpracování

3.1.1. Vyhodnocení šetření z hlediska věku

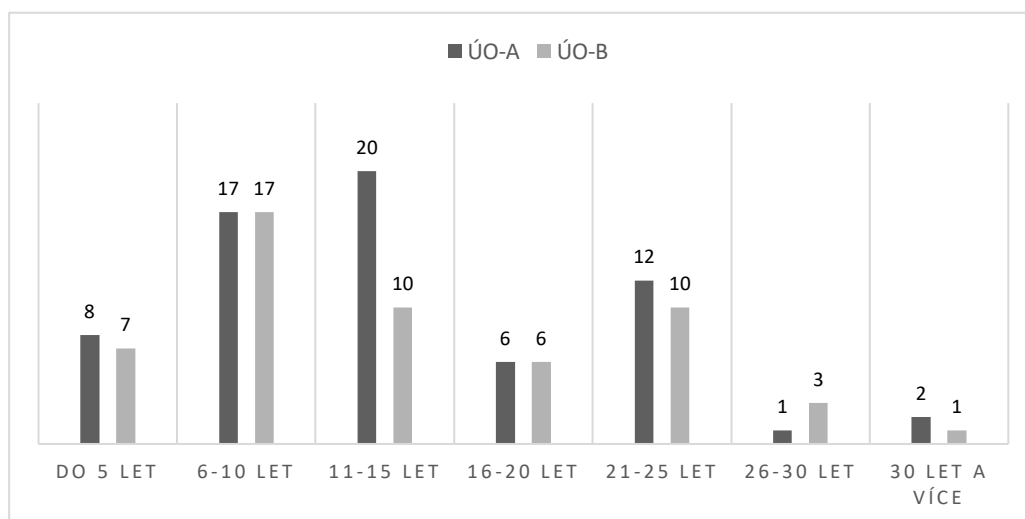
Obrázek č.2 zobrazuje věkové rozvrstvení všech dotazovaných, a to v obou územních odborech. Z grafu je zřejmé, že nejpočetnější skupinou jsou příslušníci, kterým je 31-45 let. V procentuálním vyjádření je to 62 %, zatímco jen tři dotazovaní přesáhli hranici 56 let. Rozdíl mezi územními odbory zde tedy není zvláště významný, liší se jen v počtu příslušníků na stanicích.

Obrázek 2: Věkové rozvrstvení

Zdroj: Vlastní zpracování

Následující uvedený obrázek č.3 znázorňuje počet odpracovaných let jednotlivých příslušníků u HZS ČR. Mezi nejčastějšími odpověďmi se vyskytuje časový horizont 6-15 let v obou územních odborech. A naopak nejnižší zastoupení zde má časový horizont, který přesahuje 26 let a více.

Obrázek 3: Počet odpracovaných let u HZS ČR

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce č.8 je zobrazena odpracovaná doba u HZS ČR a věk příslušníků v ÚO-A. Nejnižší zastoupení respondentů je v řádku 56 let a více, a to pouze jeden, který u HZS ČR pracuje už 30 let a více. Zatímco nejvyšší zastoupení se nachází u respondentů ve věkovém rozmezí 31-45 let, kteří jsou zaměstnání 6-15 let. Z toho vyplývá, že většina příslušníků nastupuje k HZS ČR ve věku 20-30 let.

Tabulka 8: Závislost odpracované doby u HZS ČR a věk příslušníků v ÚO-A

Věk	do 5 let	6-10 let	11-15 let	16-20 let	21-25 let	26-30 let	30 let a více
18-30 let	6	4	1	0	0	0	0
31-45 let	2	11	18	5	7	0	0
46-55 let	0	2	1	1	5	1	1
56 let a více	0	0	0	0	0	0	1
Celkový součet	8	17	20	6	12	1	2

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č.9 popisuje odpracovanou dobu u HZS ČR a věk příslušníků v ÚO-B. Na rozdíl od ÚO-A zde dva respondenti, kterým je více jak 56 let jsou u HZS ČR zaměstnání pouze 21 25 let. Zbylá data v tabulce korespondují s předchozí tabulkou, opět nejvíce příslušníků nastupuje k HZS ČR po dovršení 20 let.

Tabulka 9: Závislost odpracované doby u HZS ČR a věk příslušníků v ÚO-B

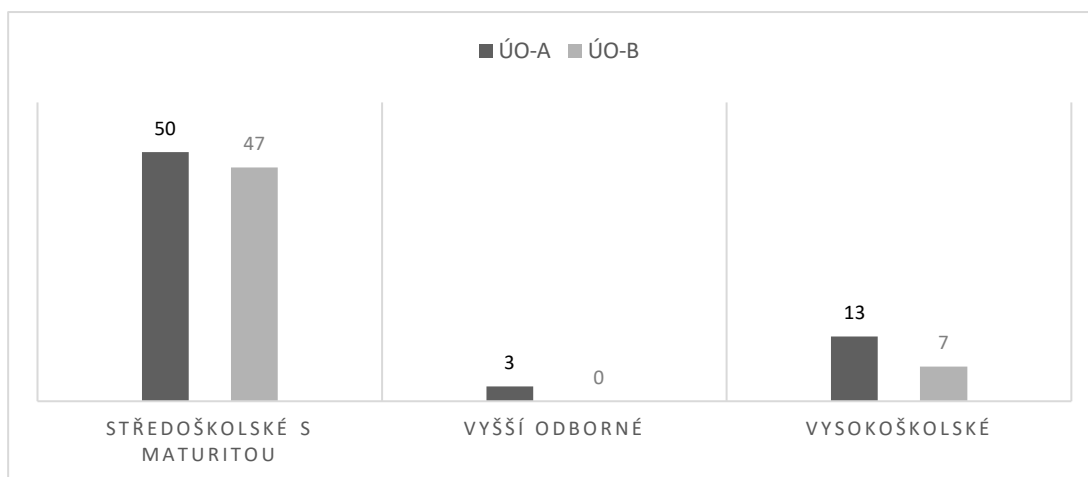
Věk	do 5 let	6-10 let	11-15 let	16-20 let	21-25 let	26-30 let	30 let a více
18-30 let	4	3	0	0	0	0	0
31-45 let	3	14	9	4	2	0	0
46-55 let	0	0	1	2	6	3	1
56 let a více	0	0	0	0	2	0	0
Celkový součet	7	17	10	6	10	3	1

Zdroj: Vlastní zpracování

Závislost, zde bude zkoumána testem dobré shody, a to Pearsonovým chí kvadrát testem. Porovnávají se očekávané a pozorované četnosti. Otázka, která zde je položena zní: Závisí věk příslušníka na odpracované době u sboru? Hypotézy jsou zvoleny ve tvaru: H_0 : věk nezávisí na odpracované době, H_1 : věk závisí na odpracované době. Po provedení testu vyšla hodnota testovací statistiky $\chi^2 = 116,52$, což je hodnota vyšší než hodnota testovacího kritéria (7,81). Tudíž se nulová hypotéza zamítá a je přijata alternativní hypotéza H_1 : věk závisí na odpracované době. Výsledkem testování je tedy prokázána závislost mezi věkem příslušníků a odpracované doby u HZS ČR

3.1.2. Vyhodnocení šetření z hlediska vzdělání

Obrázek č.4 obsahuje data získaná z otázky č.14, a to jaké je nejvyšší dosažené vzdělání příslušníků. Celých 81 % respondentů má středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou. Vyšší odborné vzdělání získali pouze tři příslušníci v ÚO-A, zatímco titulem DiS. v ÚO-B nedisponuje nikdo. Vysokou školu absolvovalo zbylých 17 % tázaných.

Obrázek 4: Nevyšší dosažené vzdělání

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č.10 zobrazuje vztah nejvyššího dosaženého vzdělání a věk příslušníků HZS ČR v ÚO-A vlevo a v ÚO-B vpravo. V ÚO-A nejstarší respondent vystudoval vysokou školu humanitního zaměření a nejmladší respondent, který vystudoval vysokou školu se zaměřil na oblast informačních technologií.

Tabulka 10: Vztah nejvyššího dosaženého vzdělání k věku příslušníka v ÚO-A v ÚO-B

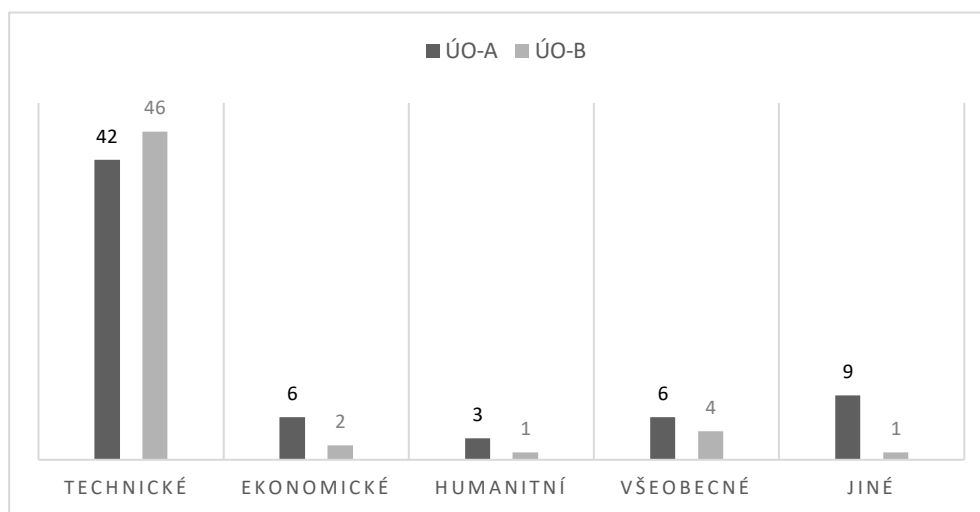
ÚO-A				ÚO-B			
Věk	SŠ	VOŠ	VŠ	Věk	SŠ	VOŠ	VŠ
18-30 let	10	0	1	18-30 let	7	0	0
31-45 let	35	2	6	31-45 let	27	0	5
46-55 let	5	1	5	46-55 let	11	0	2
56 let a více	0	0	1	56 let a více	2	0	0
Celkový součet	50	3	13	Celkový součet	47	0	7

Zdroj: Vlastní zpracování

Závislost mezi nejvyšším dosaženým vzděláním a věkem příslušníku, zde bude zkoumána chí kvadrát testem. Otázka zní: Závisí nejvyšší dosažené vzdělání na věku příslušníků? Hypotézy jsou vybrány ve tvaru: H_0 : nejvyšší dosažené vzdělání nezávisí na věku, H_1 : nejvyšší dosažené vzdělání závisí na věku. Výsledek testovací statistiky činí $\chi^2 = 6,17$. Nullová hypotéza se zamítá, protože výsledek testovací statistiky je menší než kritická hranice, tedy: $6,17 < 7,81$. Nejvyšší dosažené vzdělání příslušníků tedy není závislé na jejich věku.

Níže uvedený obrázek č.5 vyobrazuje zaměření nejvyššího vystudovaného oboru. Z tabulky jasně vyplývá, že většina, a to 73 % má vystudovanou školu s technickým zaměřením. Rozdíl je vidět v poslední odpovědi, kde respondenti vyplnili položku s názvem jiné. V ÚO-B je to pouze jeden příslušník, který vystudoval školu s uměleckým zaměřením. Kdežto v ÚO-A 9 z 66 respondentů disponuje jiným zaměřením, například přímo hasičským

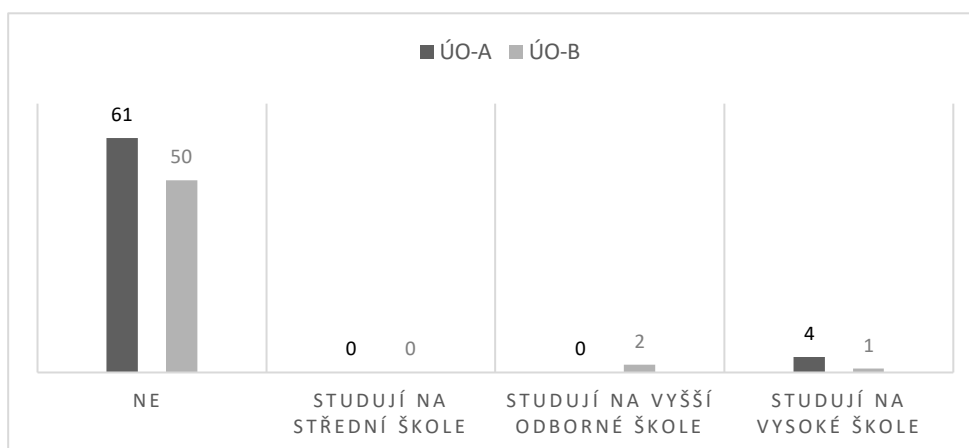
nebo krizovým řízením. Ovšem jsou zde i jedinci, kteří vystudovali školu s oborem uměleckým, zemědělským, právním, elektrotechnickým, informačních technologií. A dva, kteří se vyučili v oblasti pohostinství nebo kožešnictví.

Obrázek 5: Zaměření nejvyššího vystudovaného oboru

Zdroj: Vlastní zpracování

Obrázek č.6 znázorňuje počet účastníků, kteří dále rozšiřují své vzdělání. Celých 94 % dotázaných si své vzdělání dál nerozšiřuje, a to z důvodu, že již nějaký titul získali nebo jim stačí středoškolské s maturitou. Pouze dva jedinci v ÚO-B dále pokračují na Vyšší odborné škole a jeden na Vysoké škole, všem třem je 31-45 let. V ÚO-A stále studují čtyři respondenti na Vysoké škole, z toho tři ve věku 31-45 let a zbylý jeden ve věku 56 let a více. Je zajímavé, že dále ve studiu nepokračují příslušníci HZS ve věku 18-30 let, tedy po střední škole, ale ti starší.

Obrázek 6: Počet účastníků, kteří rozšiřují své vzdělání

Zdroj: Vlastní zpracování

3.1.3. Vyhodnocení šetření z hlediska počtu školení

Tato podkapitola obsahuje informace o školeních, které musí příslušníci HZS ČR absolvovat. Jedná se o speciální školení, kteří nemusí mít každý, jako je například detekce nebezpečných a radioaktivních látek, obsluha motorové pily, odchyt zvířat, chemická služba, strojní služba, záchrana osob na vodě, výcvik na vodě, výcvik s dýchací technikou, práce na zamrzlých hladinách a vodních tocích, posttraumatická péče, obsluha jeřábu, plošiny atd. Každý rok se koná přezkoušení z té specializace, kterou daný příslušník disponuje. Jedná se o test z teorie a poté následuje praktická zkouška. Do této kapitoly tedy nespadá školení, které patří do denního řádu. V tomto řádu se musí příslušníci každý den vzdělávat dvě hodiny teoreticky, dvě hodiny mají pro samostudium, dvě hodiny pro fyzickou výdrž, dvě až čtyři hodiny mají na praktický výcvik a čtyři až pět hodin se věnují údržbě a kontrole vozového parku a budovy.

V následujících tabulkách jsou zobrazeny údaje o vykonaných školeních na jednotlivých stanicích v územních odborech.

V tabulce č.11 jsou hodnoty z první otázky dotazníku, která zněla: Kolik školení jste během posledního roku absolvoval? Tato otázka je otevřená, takže každý dotazovaný měl možnost napsat určitý počet školení, které během posledního roku vykonal. V tabulce jsou tyto hodnoty pouze sečteny a nejsou zcela vypovídající z hlediska obecných trendů v oblasti školení na jednotlivých stanicích. Například v ÚO-A ve stanici A₁ jeden z příslušníků HZS absolvoval celkem 15 školení, zatímco dva jedinci se neúčastnili žádného. Tyto výpočty lze tedy použít pouze k hrubému porovnání. V již zmíněné stanici A₁ jsou to tedy 3,5 školení na jednotlivce. Tyto hodnoty se objeví i u stanice A₃ a A₄, zatímco ve stanici A₂ je to až 4,3 školení. Tabulka vpravo obsahuje počet vykonaných školeních tentokrát v ÚO-B, kde se opakuje úplně situace jako v ÚO-A. Kde na stanici B₁ opět někdo dosahuje až 10 školení za rok, kdežto někteří žádnými. V průměru na stanicích B₁, B₃, B₄ probíhá 3,7 školení ročně, pouze na stanici B₂ jen 3,1 školení.

Tabulka 11: Počet vykonaných školení za poslední rok na jednotlivých stanicích v ÚO-A a v ÚO-B

Stanice	Počet školení za poslední rok
A1	84
A2	108
A3	32
A4	27
Celkový součet	251

Stanice	Počet školení za poslední rok
B1	102
B2	38
B3	30
B4	26
Celkový součet	196

Zdroj: Vlastní zpracování

Zde je vhodné použít Wilcoxonův test, který umožní posoudit, zda se z hlediska počtů absolvovaných školení jednotlivé ÚO odlišují. Nulová hypotéza je zvolena následovně: H_0 : z hlediska počtů vykonaných školení se od sebe územní odbory významně neliší a H_1 : z hlediska počtů vykonaných školení se od sebe územní odbory významně liší. Po dokončení testu je výsledek jednoznačný, a to že z hlediska počtu vykonaných školení, která vykonali příslušníci jednotlivých stanic, se od sebe územní odbory neliší. Jelikož zjištěná p-hodnota 0,665 a je vyšší než hladina významnosti 0,05.

Tabulka č.12 popisuje vztah mezi posledním vykonaným školením a příslušnickovou stanicí v ÚO-A. Z tabulky je patrné, že většina posledních školení se odehrálo, až na výjimky během uplynulého půl roku od vyplnění dotazníků. Vyšší čísla u stanic A₁ a A₂ jsou z důvodu vyššího počtu respondentů.

Tabulka 12: Vztah posledního vykonaného školení a příslušnickovi stanice v ÚO-A

Stanice	Tento měsíc	Před 2-4 měsíci	Před 5-7 měsíci	Před 8-10 měsíci	Před 11 měsíci a více
A1	6	10	6	0	2
A2	12	4	2	2	5
A3	1	3	4	1	0
A4	1	5	2	0	0
Celkový součet	20	22	14	3	7

Zdroj: Vlastní zpracování

V tabulce č.13 jsou hodnoty posledních školení v uplynulém časovém horizontu. Ze získaných dat jsou zřetelné nulové hodnoty v posledním sloupci, tedy odpověď před 11 měsíci a více, až tedy na stanici B1, která ovšem zaměstnává nejvíce respondentů. To je i důvodem vysokých hodnot v prvních dvou sloupcích oproti ostatním.

Tabulka 13: Vztah posledního vykonaného školení a příslušnickovi stanice v ÚO-B

Stanice	Tento měsíc	Před 2-4 měsíci	Před 5-7 měsíci	Před 8-10 měsíci	Před 11 měsíci a více
B1	9	13	2	2	1
B2	2	9	0	1	0
B3	1	7	0	0	0
B4	0	6	0	1	0
Celkový součet	12	35	2	4	1

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro posouzení rozdílnosti obou ÚO je opět použit Wilcoxonův test. Nulová hypotéza zní následovně: H_0 : z hlediska doby uplynulé od posledního vykonaného školení se od sebe územní odbory významně neliší a H_1 : z hlediska doby uplynulé od posledního vykonaného školení se od sebe územní odbory významně liší. Po dokončení testu se p-hodnota rovná 0,403

a je vyšší než hladina významnosti 0,05. Nulová hypotéza se nezamítá, což znamená, že z hlediska doby uplynulé od posledního vykonaného školení se od sebe územní odbory významně neliší.

3.1.4. Vyhodnocení šetření z hlediska znalosti cizích jazyků

Jelikož jeden z územních odborů se nachází ve městě, které je zapsáno na seznamu UNESCO a druhý v okolí silničního obchvatu, který vede na hlavní město Prahu, obsahoval dotazník otázky zaměřené na jazykovou vybavenost příslušníku HZS ČR.

Tabulka č.14 zobrazuje kolik respondentů hovoří či nehovoří cizím jazykem v ÚO-A. Z tabulky je zřejmé, že většina cizím jazykem hovoří. S výjimkou tedy jednoho respondenta ve věku 46-55 let. Cizím jazykem tedy hovoří 59,1 %. Celkem dvacet respondentů hovoří anglickým jazykem na základní úrovni, 5 jich zvolilo úroveň B1-B2 a jeden respondent zvolil úroveň své angličtiny, němčiny i ruského jazyka C1-C2. Jeho vzdělání je střední s maturitní zkouškou s technickým zaměřením a je mu 31-45 let. Německým jazykem hovoří na základní úrovni 8 respondentů a 3 na další úrovni. Ruský jazyk ovládá 7 jedinců a 3 na vyšší úrovni. Dotazovaní mohli dopsat i další jazyk, pokud jim hovoří a jeden ovládá polštinu na úrovni C1-C2 a další hovoří bulharsky na základní úrovni. Celkem pět respondentů hovoří dvěma jazyky na základní úrovni a dva na úrovni B1-B2.

Tabulka 14: Závislost jazykové vybavenosti a věk příslušníků v ÚO-A

Věk	Hovořící cizím jazykem	Nehovořící cizím jazykem
18-30 let	9	2
31-45 let	24	19
46-55 let	5	6
56 let a více	1	0
Celkový součet	39	27

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č.15 uvádí počet respondentů hovořící či nehovořící cizím jazykem. Počet těch, kteří hovoří nějakým cizím jazykem je 59,3 %. V porovnání s ÚO-A je zde tedy rozdíl jen dvou desetín. Anglický jazyk ovládá na základní úrovni 12 dotazovaných a na vyšší úrovni B1-B2 pouze dva. Úroveň C1-C2 se v odpovědích nezobrazila ani jednou, oproti druhému územnímu odboru. Německý jazyk na základní úrovni zvládá 6 dotazovaných a vyšší úroveň 4 dotazovaní. Ruským jazykem se na základní úrovni domluví 9 dotazovaných a 2 na vyšší úrovni. Situace, kde by někdo mluvil všemi třemi jazyky, zde nenastává. Ovšem jeden z dotazovaných mluví dvěma jazyky na základní úrovni a dva jedinci hovoří anglickým

jazykem v rozmezí A1-A2 a německým jazykem na vyšší úrovni. Žádný jiný jazyk se zde nenachází.

Tabulka 15: Závislost jazykové vybavenosti a věk příslušníků v ÚO-B

Věk	Hovořící cizím jazykem	Nehovořící cizím jazykem
18-30 let	5	2
31-45 let	19	13
46-55 let	7	6
56 let a více	1	1
Celkový součet	32	22

Zdroj: Vlastní zpracování

Může nastat situace, kdy k výjezdu vyjede posádka, ve které nebude ani jeden člen mluvit cizím jazykem. V tomto okamžiku, je možné zavolat na centrálu 112, kde se nacházejí vyškolení inspektoři, schopní řešit tyto situace. Měli by rozumět rodilému mluvčímu, který mluví nesouvisle v normálním hovorovém tempu i nespisovně.

Zde je zvolen test dobré shody, tedy chí-kvadrát test. Zjišťuje, jestli jsou na sobě dva jevy, které pozorujeme závislé nebo ne. Porovnávají se očekávané a pozorované četnosti. Otázka, která je zkoumána zní: Závisí znalost jazyka na věku příslušníků HZS ČR? Hypotézy jsou zvoleny ve tvaru: H_0 : znalost jazyka nezávisí na věku příslušníka, H_1 : znalost jazyka závisí na věku příslušníka. Po vypočtení je hodnota testovací statistiky $\chi^2 = 3,59$. Nulovou hypotéza se zamítá, pokud výsledek testovací statistiky je menší než kritická hranice, tedy: $3,59 < 7,81$. Což v tomto případě platí. Tudíž nulovou hypotézu nezamítáme a tím pádem neexistuje statisticky významná závislost mezi věkem a znalostí jazyka.

Tabulka č.16 vyobrazuje, jak často se příslušníci HZS ČR setkávají s cizinci u svých zásahů. Největší zastoupení mají možnosti ojediněle tj. do 5 % zásahů a občas tj. 5-10 % zásahů. Je očividné, že nezaleží na věku, jelikož odpověď velmi často, tedy setkání s cizincem ve více jak 20 % zásahů zvolili i osoby ve věku 18-45 let.

Tabulka 16: Závislost četnosti setkání s cizinci a věk příslušníků v ÚO-A

Věk	Vůbec	Ojediněle	Občas	Často	Velmi často
18-30 let	4	4	1	0	2
31-45 let	6	19	13	3	2
46-55 let	4	4	3	0	0
56 let a více	0	0	0	0	1
Celkový součet	14	27	17	3	5

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č.17 zobrazuje, jak často se příslušníci HZS ČR setkávají s cizinci u svých zásahů. Jedna ze stanic ÚO-B se nachází přímo ve městě, které je zapsáno na seznamu UNESCO,

a dalo by se očekávat, že zde budou početnější poslední dvě odpovědi. Kdežto pouze jeden dotazovaný tuto možnost zvolil. Převažuje zde odpověď ojedinele, tedy do 5 % zásahů a druhá nejčastější odpověď, že se nikdy s cizincem nesetkali. Nezáleží zde tedy na věku.

Tabulka 17: Závislost četnosti setkání s cizinci a věk příslušníků v ÚO-B

Popisky řádků	Vůbec	Ojedinele	Občas	Často	Velmi často
18-30 let	4	2	1	0	0
31-45 let	4	23	4	0	1
46-55 let	2	9	2	0	0
56 let a více	0	2	0	0	0
Celkový součet	10	36	7	0	1

Zdroj: Vlastní zpracování

I zde je pro zkoumání závislosti zvolen chí-kvadrát test. Otázka, která je zkoumána zní: Závisí věk příslušníka na počtu setkání s cizincem? Hypotézy jsou zvoleny ve tvaru: H_0 : věk příslušníka nezávisí na počtu setkání s cizincem, H_1 : věk příslušníka závisí na počtu setkání s cizincem. Po vypočtení je hodnota testovací statistiky $\chi^2 = 20,4$. Nulová hypotéza se zamítá, protože výsledek testovací statistiky je vyšší než kritická hranice (7,81). Existuje tedy statisticky významná závislost mezi věkem a počtem setkání s cizincem.

Tabulka č.18 uvádí, jak často se setkávají s cizinci příslušníci na jednotlivých stanicích. Zatímco dotazovaní ze stanice A_1 ve velké většině odpověděli, že se s cizinci vůbec nepotkávají, dotazovaní ze stanice A_2 , označili nejčastěji odpověď občas, tedy v případě 5-10 % zásahů. Stanice A_2 se totiž nachází nejbližší hlavního města Prahy, dalo by se říci, že je téměř jeho součástí. Proto je tu možnost, proč shledání s cizincem zde není ojedinelé.

Tabulka 18: Závislost četnosti setkání s cizinci a jejich stanice v ÚO-A

Stanice	Vůbec	Ojedinele	Občas	Často	Velmi často
A1	12	6	2	1	3
A2	0	8	13	2	2
A3	1	6	2	0	0
A4	1	7	0	0	0
Celkový součet	14	27	17	3	5

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č.19 zobrazuje, jak často se setkávají s cizinci příslušníci na jednotlivých stanicích. Nejpočetnější odpovědí je setkání s cizincem do 5 % zásahů, a to ve všech stanicích. Odpovědi často a velmi často, až na jednoho dotazovaného nezvolil nikdo. Což je rozdíl oproti ÚO-A, kde tyto odpovědi zvolilo alespoň malé množství respondentů. Velkým překvapením je, že 27 % ze stanice B_1 se s cizincem nikdy nesetkalo, a to vykonávají svou

práci ve městě, které se nachází na seznamu UNESCO. Kdežto stanice B₃ a B₄, které jsou umístěny ve městech, kde dohromady nežijí ani 8 000 obyvatel, tuto možnost ne zvolilo.

Tabulka 19: Závislost četnosti setkání s cizinci a jejich stanice v ÚO-B

Stanice	Vůbec	Ojedinele	Občas	Často	Velmi často
B1	7	16	3	0	1
B2	3	8	1	0	0
B3	0	7	1	0	0
B4	0	5	2	0	0
Celkový součet	10	36	7	0	1

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro srovnání územních odborů z hlediska četnosti setkání s cizinci je opět využit Wilcoxonův test. Nulová hypotéza je zvolena takto: H_0 : z hlediska četnosti setkání s cizinci se od sebe územní odbory nijak neliší, H_1 : z hlediska četnosti setkání s cizinci se od sebe územní odbory významně liší. Zjištěná p-hodnota testu 0,531 a je vyšší než hladina významnosti 0,05, tím pádem se od sebe v tomto ohledu územní odbory významně neliší.

3.2. Shrnutí výsledků

V práci bylo provedeno šetření, které bylo založeno na rozdílech ve vzdělávání mezi dvěma územními odbory HZS ČR ve Středočeském kraji. Analýza byla provedena dotazníkovým šetřením. Dotazník obsahoval 16 otázek a byl určen pro příslušníky HZS ČR, kteří jsou zaměstnáni na ÚO-A a na ÚO-B. Vyhodnocování dotazníkového šetření bylo zkoumáno statistickými metodami, konkrétně neparametrickými testy, a to Wilcoxonův dvou výběrový test a Chí-kvadrát test.

Z výsledků dotazníků je zřejmé, že nejpočetnější skupinou jsou příslušníci sboru, kterým je 31-45 let. V procentuálním vyjádření je to 62 % a rozdíl mezi územními odbory není zvláště významný, liší se jen v počtu příslušníků na stanicích. V otázce, na počet odpracovaných let u HZS ČR se mezi nejčastějšími odpověďmi vyskytuje časový horizont 6-15 let v obou územních odborech. Největší zastoupení na obou územních odborech mají respondenti ve věkovém rozmezí 31-45 let, kteří jsou u sboru zaměstnáni 6-15 let. Z toho vyplývá, že většina příslušníků nastupuje k HZS ČR ve věku 20-30 let. Územní odbory se neliší jak ve věkovém rozvrstvení, tak v počtu odpracovaných let u sboru. Závislost mezi věkem příslušníků a počtem odpracovaných let byla ověřována Chí-kvadrát testem, který existenci vztahu potvrdil.

Vyhodnocení vzhledem k nejvyššímu dosaženému vzdělání je takové, že celých 81 % respondentů má středoškolské vzdělání s maturitní zkouškou. Vyšší odborné vzdělání získali pouze tři příslušníci v ÚO-A, zatímco titulem DiS. v ÚO-B nedisponuje nikdo. Vysokou školu absolvovalo zbylých 17 % tázaných. Většina příslušníků, a to 73 % má vystudovanou školu s technickým zaměřením. Celých 94 % dotázaných si své vzdělání dál nerozšiřuje, a to z důvodu, že již nějaký titul získali nebo jim stačí středoškolské s maturitou. Pouze dva jedinci v ÚO-B dále pokračují na Vyšší odborné škole a jeden na Vysoké škole, všichni tři jsou ve věkovém rozmezí 31-45 let. V ÚO-A stále studují čtyři respondenti na Vysoké škole, z toho tři ve věku 31-45 let a zbylý jeden ve věku 56 let a více. Je zajímavé, že dále ve studiu nepokračují příslušníci HZS ve věku 18-30 let, tedy po střední škole, ale Ti starší. Na základě aplikace Chí-kvadrát testu, se však závislost mezi věkem a nejvyšším dosaženým vzděláním neprokázala. Z Wilcoxonova testu dále vyplynulo, že z hlediska počtu vykonaných školení a z hlediska doby od posledního vykonaného školení se od sebe územní odbory významně neliší.

Jelikož jeden z územních odborů se nachází ve městě, které je zapsáno na seznamu UNESCO a druhý v okolí silničního obchvatu, který vede na hlavní město Prahu, obsahoval dotazník otázky zaměřené na jazykovou vybavenost příslušníku HZS ČR. Cizím jazykem hovoří celkem 59,1 % respondentů. Z výsledků Chí-kvadrát testu bylo zjištěno, že neexistuje statisticky významná závislost mezi věkem a znalostí jazyka. Naopak byla stejným testem potvrzena významná závislost mezi věkem příslušníků a počtem setkání s cizincem. Z hlediska četnosti setkání s cizinci se však na základě Wilcoxonova testu od sebe územní odbory významně neliší.

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo posoudit současnou úroveň a možnosti vzdělávání příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky, případně navrhnout doporučení, která by vedla ke zkvalitnění tohoto systému. Vzdělávání je cílevědomý proces, který je pro každého příslušníka Hasičského záchranného sboru nedílnou součástí, jak už po stránce praktické, tak aktivního získávání nových poznatků a dovedností. Pro jejich vzdělávání je vybudován systém kurzů, kde má každý z nich možnost se vzdělávat podle svého uvážení a svých specializací. Každý příslušník sboru, který disponuje specializací se řídí směrnicemi a sbírkou interních aktů řízení Generálního ředitelství HZS, ze kterých mu plyne povinnost každé dva roky absolvovat nový kurz, zatímco řadový příslušník má tuto povinnost jednou za pět let. Každoroční povinné přezkušování se vykonává na jednotlivých stanicích, a to každý rok pod dohledem velitele dané stanice. Příslušníci mají také možnost využívat specializovaná pracoviště, která jsou vybavena specializovanou technikou a zaměřují se na plnění zvláštních úkolů. Mezi ně patří Záchranný útvar a specializované chemické laboratoře. V průběhu změny českého školství byl uveden rámcový vzdělávací program s názvem Požární ochrana, který vystřídal v nové soustavě dřívější obory, které poskytovaly střední vzdělání s maturitní zkouškou. Tento nový program vznikl ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR, konkrétně s generálním ředitelstvím HZS ČR. Schopnost vyučovat tento program má jen sedm škol, které jsou zřízeny právě Ministerstvem vnitra ČR.

Práce vymezuje činnosti Hasičského záchranného sboru a jeho poslání. Následuje stručný popis struktury a specializovaných pracovišť, mezi které se řadí záchranný útvar a chemické laboratoře. Dále jsou definována vzdělávací instituce a jednotky požární ochrany, které jsou zařazeny do plošného pokrytí kraje. Část práce se věnuje nárokům na příslušníky sboru, tedy na jejich zdravotní, osobnostní a fyzickou způsobilost. Poté práce popisuje odborné a základní odborné přípravy, které musí každý příslušník absolvovat předtím, než je zařazen do sboru. Dále následuje charakteristika nástupního odborného výcviku a speciální jazyková příprava. Jedna z podkapitol práce se zabývá prací s tělesně a zdravotně postiženými osobami na místě zásahu.

Stěžejní část práce se věnovala analýze systému vzdělávání příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky, která vycházela z dotazníkového šetření a následovala charakteristika jednotlivých subjektů, tedy dvou územních odborů a jejich stanic. Dále se zabývala popisem statistických metod, které byly použity. Z výsledků analýzy vyplývá, že na věku příslušníků sboru závisí odpracovaná doba u sboru, ale i to, jak často se na místě

zásahu střetnou s občanem jiné národnosti. Zatímco získané vzdělání a jazyková vybavenost se od věku vůbec neodvíjí. Jako se od sebe neliší územní odbory v počtu vykonaných školení, doby uplynulé od posledního školení, tak od setkání s cizinci. Nezáleží tedy na umístění stanic v územních odborech, ale na tom, jak dlouho příslušník u sboru pracuje. Z výzkumu je také zřejmé, že i když jedna ze stanic leží v průmyslové zóně, kde pracují převážně lidé jiných národností a druhá stanice ze stejného územního odboru se nachází v blízkosti dálnice i rychlostní silnice a stanice z druhého územního odboru se nachází v městě, které je zapsáno na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO, neznamená to, že příslušníci sboru musí disponovat vyšší jazykovou úrovní než v jiných územních odborech v České republice.

Na základě provedeného šetření lze na výzkumnou otázku role věku v rámci připravenosti na situace, do kterých se příslušníci sboru dostávají, odpovědět, že s věkem souvisí četnost setkávání s cizinci, nicméně jazyková vybavenost a stupeň dosaženého vzdělání s věkem obecně nesouvisí. Na druhou výzkumnou otázku pak lze odpovědět, že ačkoliv se zkoumaná pracoviště nacházejí v odlišném prostředí, provedený výzkum naznačuje, že z hlediska vzdělávací činnosti se významně neodlišují.

Vzdělávání příslušníků HZS ČR se odehrává převážně ve státním systému, který dobře reaguje na změny a připravuje je na výkon služby. Snaží se, aby po absolvování byl příslušník profesionál, odborně připravený a motivovaný. Vzhledem k výše uvedeným zjištěním lze zřejmě konstatovat, že by jednotlivá pracoviště mohla v rámci vzdělávací činnosti více zohledňovat specifika prostředí, ve kterém se nachází. Dále také, že z hlediska formální připravenosti na mimořádné situace je faktor věku spíše irelevantní, a proto není nutné dělat v rámci vzdělávacího procesu mezi příslušníky sboru jakékoliv rozdíly. Důležité je nepřestávat se stupňováním kvality vzdělávání, jelikož kvalita má velký vliv na profesionalitu příslušníků. V neposlední řadě se nesmí zapomínat na rozvíjení samotných přednášejících a instruktorů. Také by bylo vhodné zařadit spolupráci s jinými vzdělávacími institucemi, které se nacházejí v zahraničí.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ČÁKIOVÁ, Julie. Klasifikace zrakového postižení. *NÁRODNÍ INFORMAČNÍ CENTRUM PRO MLÁDEŽ* [online]. 2006, 2006 [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/klasifikace-zrakoveho-postizeni>
- [2] Česká republika. Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR 70/2008, ze dne 30. prosince 2008.
- [3] Česká republika. Vyhláška č. 247/2001 Sb. ze dne 22. června 2001, o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. Sbírka zákonů České republiky, 2001.
- [4] Česká republika. Vyhláška č. 487/2004 Sb. ze dne 7. září 2004, o osobnostní způsobilosti, která je předpokladem pro výkon služby v bezpečnostním sboru. Sbírka zákonů České republiky, 2004.
- [5] Česká republika. Zákon č. 133/1985 Sb. ze dne 17. prosince 1985, o požární ochraně. Sbírka zákonů České republiky, 1985.
- [6] Česká republika. Zákon č. 239/2000 Sb. ze dne 28. června 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Sbírka zákonů České republiky, 2000.
- [7] Česká republika. Zákon č. 320/2015 Sb. ze dne 11. listopadu 2015, o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. Sbírka zákonů České republiky, 2015
- [8] Česká republika. Zákon č. 361/2003 Sb. ze dne 23. září 2003, o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Sbírka zákonů České republiky, 2003.
- [9] ČSÚ. Charakteristika Karlovarského kraje. *Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ pro Středočeský kraj* [online]. 2018, 2018 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xk/charakteristika_karlovarskeho_kraje
- [10] ČSÚ. Charakteristika kraje. *Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ pro Středočeský kraj* [online]. 2018, 2018 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_kraje
- [11] FAGEL, Michael. *Crisis management and emergency planning: preparing for today's challenges*. Vyd. 1. Boca Raton: CRC press, 2014. 550 s. ISBN 978-1-4665-5505-1.

- [12] FIKEJS, Jan. Jak komunikovat s neslyšícími: Základní pravidla komunikace s neslyšícími. *Ruce* [online]. 2004, 2004 [cit. 2018-04-14]. Dostupné z: <http://ruce.cz/clanky/4-jak-komunikovat-s-neslysicimi>
- [13] HANUŠKA, Zdeněk, Květoslava SKLASKÁ a Milan DUBSKÝ. *Integrovaný záchranný systém a požární ochrana*. Praha 4: Ministerstvo vnitra generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-59-4.
- [14] HELP.NET. Sluchové postižení. *Help.net: Informační portál pro osoby se specifickými potřebami* [online]. 2018 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <http://www.helpnet.cz/sluchove-postizeni>
- [15] KROUPA, Miroslav a Milan ŘÍHA. *Integrovaný záchranný systém*. Praha 9: Armex Publishing s.r.o. ISBN 978-80-87451-01-4.
- [16] KUBANOVÁ, Jana. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. Bratislava: STATIS, 2003. ISBN 80-85659-31-X.
- [17] MATES, Pavel, Jindřich ŠKODA a František VAVERA. *Veřejné sbory*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011. ISBN 978-80-7357-572-4.
- [18] MVČR. Bojový řád jednotek požární ochrany – taktické postupy zásahu *SBÍRKA INTERNÍCH AKTŮ ŘÍZENÍ GENERÁLNÍHO ŘEDITELE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky, 2017 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/bojovy-rad-jednotek-pozarni-ochrany-v-dokumentech-491249.aspx>
- [19] MVČR. *Koncepce vzdělávání Hasičského záchranného sboru České republiky na roky 2016 - 2021* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky, 2016 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <http://metodika.cahd.cz/ostatni/2016-12-15%20Koncepce%20vzdelavani%20HZSCR%20na%20roky%202016%20-%202021.pdf>
- [20] MVČR. *OCHRANA OBYVATELSTVA: Ochrana obyvatelstva v České republice* [online]. Praha, 2016 [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>

- [21] MVČR. *POJMY: Civilní ochrana* [online]. [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/civilni-ochrana.aspx>
- [22] MVČR. Pracovní skupina pro vytváření a ověřování standardů psychosociální krizové pomoci a spolupráce při. *Standardy psychosociální krizové pomoci a spolupráce zaměřené na průběh a výsledek*. Praha 4: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2010. ISBN 978-80-86640-51-8.
- [23] MVČR. *PSYCHOLOGICKÁ SLUŽBA: Vstupní vyšetření* [online]. 2018 [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/vstupni-vysetreni.aspx>
- [24] MVČR. *Speciální jazyková příprava 112-A* [online]. Praha: MINISTERSTVO VNITRA generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky, 2008 [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/ucebni-osnovy-kurzu-184252.aspx>
- [25] PECL, Jan. JEDNOTKY PO: Jednotky po. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. 23. 3. 2017 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/jednotky-po-961839.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
- [26] SOŠ PO A VOŠ. Odborné kurzy. *Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany* [online]. 2015, 2015 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <https://www.sospofm.cz/cz/studijni-informace/odborne-kurzy.php>
- [27] SOŠ PO A VOŠ. Pro zájemce o studium VOŠ. *Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola požární ochrany* [online] 2017. [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <https://www.sospofm.cz/cz/studijni-informace/studium-vos/pro-zajemce-o-studium-vos.php>
- [28] Specializační studium výchovného poradenství: Co je mentální retardace? *Specializační studium výchovného poradenství* [online]. 2005 [cit. 2018-04-18]. Dostupné z: <http://www.ssvp.wz.cz/Texty/mentalniretardace.html>
- [29] VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2477-8.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A Počet stanic v územních odborech

Příloha B Seznam vysokých škol

Příloha C Dotazník

Příloha A: Počet stanic v územních odborech

Územní odbor	Počet stanic	Územní odbor	Počet stanic
Jihočeský kraj		Karlovarský kraj	
České Budějovice	3	Karlovy Vary	2
Český Krumlov	3	Sokolov	3
Jindřichův Hradec	2	Cheb	3
Písek	1	Královehradecký kraj	
Prachatice	1	Hradec Králové	2
Strakonice	2	Jičín	3
Tábor	1	Náchod	3
Jihomoravský kraj		Rychnov nad Kněžnou	2
Brno – město	5	Trutnov	3
Brno – venkov	6	Liberecký kraj	
Blansko	3	Česká Lípa	2
Břeclav	3	Liberec	2
Hodonín	3	Jablonec nad Nisou	2
Vyškov	3	Semily	3
Znojmo	3		

Zdroj: Vlastní zpracování (HZS ČR, 2017)

Územní odbor	Počet stanic	Územní odbor	Počet stanic
Moravskoslezský kraj		Pardubický kraj	
Bruntál	3	Chrudim	3
Frýdek-Místek	3	Pardubice	2
Karviná	5	Svitavy	4
Nový Jičín	2	Ústí nad Orlicí	5
Ostrava	3	Plzeňský kraj	
Opava	3	Domažlice	2
Olomoucký kraj		Klatovy	3
Olomouc	4	Plzeň	7
Prostějov	2	Rokycany	2
Přerov	4	Tachov	2
Šumperk	2	Hlavní město Praha	
Jeseník	1		10

Zdroj: Vlastní zpracování (HZS ČR, 2017)

Územní odbor	Počet stanic	Územní odbor	Počet stanic
Středočeský kraj		Vysočina	
Benešov	2	Havlíčkův Brod	4
Beroun	2	Jihlava	4
Kladno	7	Pelhřimov	4
Kolín	4	Třebíč	5
Kutná Hora	4	Žďár nad Sázavou	4
Mělník	3	Zlínský kraj	
Mladá Boleslav	5	Kroměříž	4
Nymburk	2	Uherské Hradiště	2
Příbram	3	Vsetín	2
Ústecký kraj		Zlín	5
Děčín	4		
Chomutov	2		
Litoměřice	5		
Most	2		
Teplice	3		
Ústí nad Labem	2		
Žatec	3		

Zdroj: Vlastní zpracování (HZSČR, 2017)

Příloha B: Seznam vysokých škol

	VŠ	součást VŠ – Fakulta, ...	Název programu	Obor	Typ programu
1.	PA ČR v Praze	Fakulta bezpečnostního managementu	Veřejná správa	Bezpečnostní management ve veřejné správě	Bc.
	PA ČR v Praze	Fakulta bezpečnostního managementu	Veřejná správa	Bezpečnostní management ve veřejné správě	Mgr.
2.	ČVUT v Praze	Fakulta biomedicínského inženýrství	Ochrana obyvatelstva	Plánování a řízení krizových situací	Bc.
	ČVUT v Praze	Fakulta biomedicínského inženýrství	Ochrana obyvatelstva	Civilní nouzové plánování	Mgr.
3.	JU v Českých Budějovicích	Zdravotně sociální fakulta	Ochrana obyvatelstva	Ochrana obyvatelstva se zaměřením na CBRNE	Bc.
	JU v Českých Budějovicích	Zdravotně sociální fakulta	Ochrana obyvatelstva	Civilní nouzová připravenost	Mgr.
4.	UTB ve Zlíně	Fakulta logistiky a krizového řízení	Ochrana obyvatelstva	Ochrana obyvatelstva	Bc.
	UTB ve Zlíně	Fakulta logistiky a krizového řízení	Procesní inženýrství	Ovládání rizik	Bc.
5.	VUT v Brně	Ústav soudního inženýrství (ve spolupráci s VUT – CHF Brno)	Rizikové inženýrství	Řízení rizik chemických technologií	Mgr.
6.	VŠB-TU Ostrava	Fakulta bezpečnostního inženýrství	Požární ochrana a průmyslová bezpečnost	Havarijní plánování a krizové řízení	Bc.
	VŠB-TU Ostrava	Fakulta bezpečnostního inženýrství	Požární ochrana a průmyslová bezpečnost	Bezpečnostní plánování	Mgr.
7.	UP v Olomouci	Fakulta tělesné kultury	Ochrana obyvatelstva	Ochrana obyvatelstva	Bc.
8.	Slezská univerzita v Opavě	Matematický ústav v Opavě	Matematika	Aplikovaná matematika pro řešení krizových situací	Bc.
9.	UO v Brně	Fakulta ekonomiky a managementu	Ekonomika a management	Bezpečnostní management	Bc.
	UO v Brně	Fakulta ekonomiky a managementu	Ekonomika a management	Ekonomika obrany státu	Mgr.
	UO v Brně	Fakulta ekonomiky a managementu	Ochrana vojsk a obyvatelstva	Ochrana obyvatelstva	Dr.

10.	UK – FTVS Praha	Katedra technických a úpolových sportů a OOB	Ochrana obyvatelstva	Ochrana obyvatelstva /se zaměřením na vzdělávání /	Bc.
	UK – FTVS Praha	Katedra technických a úpolových sportů a OOB	Ochrana obyvatelstva	Ochrana obyvatelstva /učitelství pro střední školy/	Mgr.
11.	SVŠES Praha (Soukromá VŠ ekonomických studií Praha)	Katedra práva a bezpečnosti	Bezpečnostní management Ochrana a bezpečnost organizace	Bezpečnostní management	Bc.
12.	VŠ Karla Engliš v Brně (a Liberci)	Ústav bezpečnosti	Bezpečnostně právní studia	Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě	Bc.
13.	Vysoká škola regionálního rozvoje (Praha a Jablonec nad Nisou)	Katedra ekonomiky a managementu	Regionální rozvoj	Management a regionální rozvoj	Bc.
14.	VŠ evropských a regionálních studií o.p.s. v Čes. Buděj.	Katedra právních oborů a bezpečnostních studií	Bezpečnostně právní činnost	Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě	Bc.
15.	Univerzita Pardubice	Fakulta ekonomicko správní Ústav regionálních a bezpečnostních věd	Ekonomika a management	Management ochrany podniku a společnosti	Bc
	Univerzita Pardubice	Fakulta ekonomicko správní Ústav regionálních a bezpečnostních věd	Hospodářská politika a správa	Regionální rozvoj Specializace bezpečnost regionu	Mgr.
16.	Univerzita J.A.Komenského v Praze	Katedra bezpečnostních studií	Ekonomika a management	Bezpečnostní studia	Bc.
17.	Rašínova VŠ s.r.o. (Brno – Židenice)		Ekonomika a insolvence	Krizový management	Bc.
18.	Masarykova univerzita v Brně	Fakulta sociálních studií	Politologie	Bezpečnostní a strategická studia	Bc.
19.	CEVRO institut o.p.s. Praha	Centrum bezpečnostních studií	Veřejná správa	Bezpečnostní studia	Mgr.

Příloha C: Dotazník

Vážený pane,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto jednoduchého dotazníku, který je zaměřen na vzdělání příslušníků HZS ČR.

Dotazník je anonymní a výsledky, které zjistím, použiji ke zpracování mé bakalářské práce v rámci studia na Fakultě ekonomicko-správní Univerzity Pardubice.

Předem Vám děkuji za Vaši ochotu a čas věnovaný dotazníku

Monika Turkovská

První tři otázky se nevztahují na pravidelnou odbornou přípravu danou měsíčním plánem školení.

- 1. Kolik školení jste během posledního roku absolvoval?**
- 2. Kdy proběhlo Vaše poslední školení?**
 - a) tento měsíc
 - b) před 2-4 měsíci
 - c) před 5-7 měsíci
 - d) před 8-10 měsíci
 - e) před 11 měsíci a více
- 3. Napište prosím, čeho se týkala Vaše poslední dvě školení.**
- 4. Napište prosím, jakými speciálními kurzy disponujete. (např. nebezpečné látky, potápěč, manipulace se zvířaty).**
- 5. Považujete nabídku vzdělávacích kurzů za dostatečnou?**
 - a) ano
 - b) ne

Pokud ne, jaké kurzy Vám chybí?

6. Absolvování tematických kurzů z jaké oblasti, považujete pro výkon své profese za nejpřínosnější?

- a) měnící se legislativa
- b) práce se zvířaty
- c) psychologie
- d) práce se specifickými osobami (cizinci, zdravotně postižení)
- e) nové stroje a technologie
- f) jiné (uved'te):

7. Hovoříte cizím jazykem?

- a) ne
- b) ano

Pokud ano, vyberte jazyk(y) a zvolte jazykovou úroveň.

Angličtina	Němčina	Ruština
a) základní znalost (A1-A2)	a) základní znalost (A1-A2)	a) základní znalost (A1-A2)
b) dobrá znalost (B1-B2)
(B1-B2)	b) dobrá znalost (B1-B2)	b) dobrá znalost
c) výborná znalost (C1-C2)	c) výborná znalost (C1-C2)	c) výborná znalost (C1-C2)

Jiný (uved'te včetně úrovně):

8. Jak často se při zásahu setkáváte s cizinci?

- a) vůbec nebo prakticky vůbec
- b) ojedinele (do 5 % zásahů)
- c) občas (5-10 % zásahů)
- d) často (10-20 % zásahů)
- e) velmi často (více jak 20 % zásahů)

9. Setkal jste se při zásahu se zdravotně postiženými lidmi? (pokud jste se setkal s více typy postižení, pokuste se prosím odhadnout četnost výskytu; 1 = nejčastěji, 2 = méně často, atd.)

- a) ne
- b) ano, se zrakově postiženými 1 2 3 4
- c) ano, se sluchově postiženými 1 2 3 4
- d) ano, s mentálně postiženými 1 2 3 4
- e) ano, s pohybově postiženými 1 2 3 4

10. Jak často se při zásahu setkáváte se zdravotně postiženými lidmi?

- a) vůbec nebo prakticky vůbec
- b) ojedinele (do 5 % zásahů)
- c) občas (5-10 % zásahů)
- d) často (10-20 % zásahů)
- e) velmi často (více jak 20 % zásahů)

11. Věk

- a) 18-30 let
- b) 31-45 let
- c) 46-55 let
- d) 56 let a více

12. Jak dlouho pracujete u HZS ČR?

- a) do 5 let
- b) 6-10 let
- c) 11-15 let
- d) 16-20 let
- e) 21-25 let
- f) 26-30 let
- g) 30 let a více

13. Na jaké stanici pracujete?

- a) Kutná Hora
- b) Čáslav
- c) Zruč nad Sázavou
- d) Uhlířské Janovice
- e) Kolín
- f) Ovčáry
- g) Český Brod
- h) Říčany

14. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:

- a) středoškolské s maturitou
- b) vyšší odborné
- c) vysokoškolské

15. Jakého zaměření je Váš vystudovaný obor?

- a) technické
- b) ekonomické
- c) humanitní
- d) všeobecné
- e) jiné (uved'te):

16. Rozšiřujete si v současné době své vzdělání prostřednictvím studia?

- a) ne
- b) ano, studuji na střední škole
- c) ano, studuji na vyšší odborné škole
- d) ano, studuji na vysoké škole